3 1761 07459206 4

696.

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
University of Toronto

http://www.archive.org/details/christianfrederi00bull

JACOB B. BULL

CHRISTIAN FREDERIK NORGES KONGE

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

CHRISTIAN FREDERIK
NORGES KONGE

CHRISTIAN FREDERIK
NORGES KONGE

Folkeskuespil i 5 Akter

af

JACOB B. BULL

KØBENHAVN og KRISTIANIA
GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

LIBRARY
JUN 2 1976
UNIVERSITY OF TORONTO

PT
8139
C4
1905

Trykt i
Centraltrykkeriet Kristiania 1905

1ste Akt.

Personer:

CHRISTIAN FREDERIK, Prins af Danmark-Norge.
SCHWARTZ, Lieutnant.
HAFFNER, General-Kvartermester.
THORE, gudbrandsdalsk Storbonde.
RAGNHILD, hans Datter.
KRISTEN, Knivsmed.
GURI HARBAKKEN, gammel Bondekone.
ET ILBUD.
BONDEFOLK, SKILØBERE, VAGT o. s. v.

Det er Vinterkveld i Februar 1814. Scenen forestiller Vinterstuen paa en stor Bondegaard i Gudbrandsdalen. Tilvenstre Indgangsdør med Spjud og Krigsbile ikors over Dørkarmen. I Baggrundshjørnet tilvenstre Aaren med blankskurede Kjedler og Furukubbe i Brand. Fremfor Aaren Krakk og Kubbestole. I Vedroen en mindre Krakk. Midt paa Baggrundens Vægg Kongekovens udskaarne Dør med Smedelaas i gammelt Arbeide. Paa høire Side af Døren hænger Nøklen; tæt derved et gammelt Slaguhr med Slægtens Navn. Nærmere tilhøire gammelt Skab med Skjænk og Døre til at slaa op baade over og under. Det er malet i norsk

Rosestil og har Udskjæringer og Navnetræk med gamle Aarstal. I høire Baggrundshjørne Høgsete med Langbord og Bænke. I Hjørnet et lidet Væggskab, hvor Nøklen staar i. Blyindfattede Ruder med buklet Glas vender ud mod Baggrunden bag Høgsetet og paa høire Sidevægg.

Bordet er dækket. Der staar Lys i Messingstager og nærmest Høgsetet i Sølvstager; men endnu er intet tændt. Paa Skjænken staar Drikkehorn af Sølv og Sølvkrus. Paa Væggene hænger Aaklæder. Gulvet er barstrøet.

Det lyser friskt paa Aaren; gjennem Vinduerne fornemmes sluknende Dagslys i grønlig, frossen Tone. Sne hvidner paa Ruderne; naar Folk gaar og kommer, høres knirkende Skridt; de stamper af sig i Svalen; Sne følger Skoene og tiner.

Ragnhild (gaar til og fra i Stuen og steller. Hun er helgeklædt, i gudbrandsdalsk Dragt; Haaret lyst i Fletter nedover, Vekst og Ansigtsdrag fine, Bevægelserne trygge og af stor Ynde; hun er blaaøiet med et drømmende Udtryk, naar hun af og til stanser og stirrer hen. Hun gaar ofte til Vinduet og ser ud eller staar og lyer, gaar ud, saa Stuen staar tom, og kommer atter ind med et eller andet til Bordet.)

Thore (kommer ind fra venstre. Han er i gudbrandsdalsk Høitidsdragt, høi, bredvoksen, Panden steil, Næsen smal og krum, Munden tverskaaren, Haaret graat og stridt med hvidnende Totter ud af Ørene; han er glatraget med Rester af Kindskjægg øverst. Han ser sig forskende om og snur sig, eftersom han ser.) Prøvde Du Øllet?

Ragnhild (steller). Ja.

Thore (gaar og ser). Af inderste Tønden?

Ragnhild (som før). Ja.

Thore. Det var vel frakt og stærkt?

Ragnhild (ser paa ham). Ja; det var frakt.

Thore (gjør Tegn med Hodet mod Kongekoven). Og derinde?

Ragnhild (som hele Tiden er i Spænding). Der er færdigt.

Thore. Er du sikker paa det?

Ragnhild. Du faar se efter.

Thore. Aa nei. (Gløtter paa Skabdøren, saa Arvesølvet synes, men lukker atter. Flytter paa Sølvhornet.) Han er vel ikke likere han end vi.

Ragnhild. Nei — men —

Thore (kræmter). Hm! (gaar og ser).

Ragnhild (ved Vinduet). Det blir snart skumt; det er lang Vei.

Thore (sætter sig). Slik Mand har stort Følge! (Hæse Bandhundglæfs hugger til, men tier straks. De lytter begge.) Nei. Det var kjendt Folk. (Knirk af Ski og en tør, skarp Røst høres.)

Kristen Knivsmed (har sat Skiene fra sig mod Svalen og kommer ind. Han er liden, kvassøgd, spidsnæset, snar i Vendingen og skarp i Svarene). Go'kveld. Og Tak for sidst. (Frem og tager i Haand.)

Ragnhild. Aa ikke at takke.

Thore (har sat sig). Du faar se til, Du faar sitte.

Kristen Knivsmed. Aa Tak! (Øinene farer vidt omkring. Han sætter sig paa Krakken i Vedroen og varmer Hænderne.) Det er kaldt!

Ragnhild. Huf ja! Det er kaldt!

Thore (med Hænder i Fang). Du kjem nedafraa?

Kristen Knivsmed. Ja. Je' gjør saa.

Thore (tier lidt). Du kjem som Forbudseddel da vel? (Smiler.)

Kristen Knivsmed. Forladning mener Du. Han kjem brændkvasst han, som kjem!

Thore. Aa Du farer naa fortere — Lia op!

Kristen Knivsmed (spytter). Je' gik omkring dem halvveis nedi her.

Thore (Ragnhild staar og hører). Han fôr vel slemt med Hestene?

Kristen Knivsmed. Ja, han skommed stygt Storbronen; det var bare, saa det valt!

Thore. Hm! Fa'en au! — Ja, det er det samme! Prinsen lyt fram!

Kristen Knivsmed. D e t var Snøplog opover her!

Thore. Det er d e t, Konger ska' væra. Pløgde de mer her i Lanne', saa kom kanske Folke' fram!

Kristen Knivsmed. Je er rædd, vi faar vente. (Sidder og spikker paa en Flis og kaster ind i Varmen).

Thore (hører ikke). Det er stolt Kar vel? (Stirrer ind i Ilden).

Kristen Knivsmed. Ja Piskejord! Det var Kar for Kvindfolk! (Ser paa Ragnhild, som er stanset).

Thore. Ligned paa Gustenborgeren da vel?

Kristen Knivsmed. Ja — nei! Gustenborgeren havde kvassere Opsyn; men denne er lækkrere! (Ser igjen paa Ragnhild). Naa hører ho efter ho au!

Ragnhild (smiler). En faar da vel høre! (Snur og begynder paany at stelle.)

Thore. Var vel Konge i ham allikevel?

Kristen Knivsmed. Ja. Vakkrere Kar skulde Du vel aldrig ha' set. Det var bare, saa det skjen!

Thore. Og Kræfter da vel? Hørte Du noget om det?

Kristen Knivsmed. Nei. Han var itte slik, sagde dem. Han er likesom finere.

Thore. Han Gyldenløve var slik. Ja, og saa de gamle Kongerne. Det var Magt ti Folk den Tia.

Guri Harbakken (snur sig ind og blir staaende ved Døren. Hun er otti aar, ser lidet, har en tom Saueskinds Pose paa Armen, Sjaalygt og gaar med Krogstav). En go' Kveld! (Blir staaende og se.)

Thore (snur sig i Kubbestolen). Aa go' Kveld! Jeg kunde skjønne, det var kjendt Folk. Han Burmann tagde.

Ragnhild (trækker Krakk frem).

Guri Harbakken. Aa ja — det er nok kjendt Folk! (Ser med Møie.)

Thore. Du faar gi Dig frampaa!

Guri Harbakken (staar). Aa Tak! (stirrer). Er det itte 'n Kristen! Du farer naa alle Steds!

Kristen Knivsmed. Aa ja, vi nøiter Skrotten Du og je'!

Guri Harbakken (ler). Du kan saa sige! (stirrer). Aa er det for Jente? (kjender Ragnhild). Nei, mener je' itte! Du er kommen at fraa Præstgardem naa da? (til Thore). Du venter Fremmend' da, kan je skjønne? Skyldfolk!

Thore. Aa ja! Paa en Maade!

Guri Harbakken. Hundtorpfolk da vel? (Sætter sig).

Thore. Nei. Det er værre denne Gangen. (Roper). Det er Kongen naa, som kjem!

Guri Harbakken. Kongen sjøl! (slaar Hænderne ihop). Nei, men i Jøssø Namn kan det ske det da? Det var rart Fremmend'! Ja, for det er naa vel snart Hundred Aar sea au naa, sea her fôr Konge! Itte mindes je', det je' har hørd —!

Thore. Den sidste, som for, var vel han — Kristian den Sjette! (ser paa Kristen Knivsmed.)

Kristen Knivsmed. Ja, det var nok han!

Guri Harbakken (slaar igjen Hænderne ihop). Aa jø, aa jø! Om det skulde bli en Raad! Ja, for Du vet, at om han kom sjøl, saa! Ja, om det kunde bli en Ende paa al denne Elendigheta!

Kristen Knivsmed. Aa, det er naa bare en Prins dette!

Guri Harbakken. Ja, men Du vet, det gjorde Mon endda! Nei Du store Guds Under! Ja, for je' skjønner snart itte —!

Thore. Han er tom Paasaaen, ser je'!

Guri Harbakken (ler tvungent). Aa ja. Han er tom!

Thore. Det er det, Du vil da?

Guri Harbakken (ler igjen). Aa, Du vet! Bork har je' naa; men — det skulde naa liksom væra lite Mjøl au — ellers blir det for bedskt!

Thore. Det er dyrt, Mjølet naa!

Kristen Knivsmed. Det skal staa i Hundred Rigsdaler Tønda paa Hemaarka! Det blir snart Velstand!

Thore. Kanske en lyt lige til Krestian — det er lang Vei!

Guri Harbakken. Hoi! Je' svalt naa ihæl je' før! Sea han Knut, Son min, blei i Krigen! Ja, det var under Gustenborgeren, det! Det skulde væra en ærefuld Daue, sa' dem; men —

Kristen Knivsmed. En faar tel aa grave Guld!

Thore. Ja, Du vet det, Du, som Smed er!

Guri Harbakken. Guld, siger Du! Her nord med Aaen brinn det blaat over Stenrøisan. Det skal være gammelt Kongsguld nedgravet, siger dem.

Thore. Det ligg mangt i slik gammel Jord! (reiser sig, gaar og ser ud, kommer tilbage.)

Ragnhild (som sidder ved vinduet). Nei, det er ingen.

Kristen Knivsmed (spytter). Je grov der ei Jonsoknat! Det gjør je aldrig om! Blaae Emen brandt Gut! Og ma je' tog tel med Stenem, da skulde Du ha' hørd Fossen! Det blei et Dunder og et Gny, Gut, mest som de slog paa Staal med Stein, og saa ropte det saa harmt og gammalt! Det var en hel Hop taa dem!

Guri Harbakken. Det var Gammelfolket, ser Du! — Ja.

Thore. Sligt faar en late ligge!

Guri Harbakken. Aa ja! Det var naa Konge, som grov det ne' — saa skal det vel Konge tel for aa

grava det op att au! Der er nok inga Hjælp! Sea denne Risstjerna stod her, ifjor — huf! Nær Jordepla frys i September og Kornet staar grønt ved Mikkelsmess Ti'er, da er det værst!

Kristen Knivsmed. En faar æta Stein! *(Ragnhild* kommer med Brød.)

Guri Harbakken. Nei for Brød Du! Det er full bork-frit au detta?

Thore. Aa ja! Borken faar full Kongen sleppe!

Kristen Knivsmed. Aa, det var da dem, som aat den au — i gammal Tid!

Thore. Han Kong Sverre ja! Men det er længe sea!

Kristen Knivsmed. Ja, det er Faen saa længe sea!

Guri Harbakken. Han gjorde saa Gustenborgeren au, sa'n Knut Son min; men han traatte de' nok itte. Ja han Knut han stupte naa han — dem sagde, det skulde væra ærefuld Daue — men —

Kristen Knivsmed. Ellers kan det naa hænde, dem stod sig paa, at vi delte, — naar Bilerne kom fram!

Thore. Ja — det er annen Sak!

Kristen Knivsmed. »Det er annen Sak», sa' Skri-veren om samme Saka!

Guri Harbakken (frempaa for at se). Ja kunde je' itte skjønne, de' var stort paa Færd! Han skal ligge i Kong-skoven da vel Prinsen? Aa ja! Da faar han nok Vagt inat, siger dem sandt. (mod Ragnhild). Aa Du ska' væra Kvindfolk aat'm? For han har vel itte Kjærring med? Ja Du er gjild nok til det! Du fik vel ligge attaat au Du, om det knep!

Thore. Gaa uti aa faa Mjølet naa Guri! Men Du skal holde dig unda, naar Prinsen kjem!

Guri Harbakken. Aa Tak aa Ære! Ja, Du vet je' ska holde mig unda, endda det skulde væra gjildt,

aa sjaa den, som hjælpe kan! (Horn lyder. Alle lyer. Den gamle fornemmer noget og ser sig forskende om. *Ragnhild* staar betagen.)

Thore (blek). Retnu kommer han. (Horn høres nærmere; Bandhundglæfs hugger kvast i og vedvarer. Silder af Bjælder, Tramp af Heste og Mænd paa Ski høres. Fakkellys falder paa Ruderne.)

Guri Harbakken (forstaar). Nei i Jøssø Namn! (tager Stav, Lygt og Pose.)

Kristen Knivsmed (ser undrende paa Thore, som er blek). Er Du kongsskjælven? Du!

Thore (tager sig sammen. I stor Magt). Tænd alle Lysa! (gaar mod Døren og ud. Guri og Kristen følger.)

Ragnhild (lytter betagen, tager sig til Hodet, steller sit Haar. Tænder Lysene paa Bordet. Derfra til Kovedøren, tager Nøklen ned, aabner, gaar derind med Lys tændte, gaar tilbage igjen. Lukker, laaser og hænger Nøklen paa Væggen. Derfra til Kjælderlemmen, som hun aabner, henter Krus og Sølvhorn, slaar Skabdøren op, saa Arvesølvet synes, gaar saa med Horn og Krus samt tændt Lys i Haanden til Kjælderlemmen og ned. Lemmen staar aaben under det følgende).

Prinsen (ind fulgt af *Haffner* og *Schwartz*. *Thore* ved Siden. Prinsen og hans Følge er i Kapper). Ja nu, kjære Bonde, var din Gaard god at finde! (tager Handskerne af og gnider sig i Hænderne. Følget gjør som han.)

Thore. Hus er gode Vinterstider. Du faar sætte dig framaat! (sætter Stole frem.) En blir frusen den, som farer!

Prinsen. Tak, Tak! (sætter sig.)

Schwartz og *Haffner* (blir staaende og stirre paa den aabne Kjælderlem. Prinsen ser ogsaa derhen).

Thore (smaaler). Du synes det gufser! En lyt aat Jorden her efter det, som godt er.

Ragnhild (langsomt op af Kjælderen med Krus og Horn bredd-fulde af skummende Øl. Sætter Lyset paa Gulvet, der hun stiger op. Prinsen reiser sig; alle staar betagne).

Prinsen (stirrer ufravendt paa den unge Pige. Officererne hvisker paa Fransk beundrende sig imellem).

Thore (tager Hornet). Du faar være velkommen hid! (drikker og rækker Prinsen.)

Prinsen (drikker). Tak Bonde!

Ragnhild (lukker Lemmen og byder Officererne af Sølvkruset). I faar være velkomne!

Haffner (drikker og rækker Schwartz).

Prinsen (rækker Ragnhild Hornet). Hun er din Datter?

Thore (tager Lyset, som han slukker og sætter paa Skjænken). Ja. Hun skulde være det.

Ragnhild (hvis Blik har mødt Prinsens, sætter Hornet paa Skjænken og tager nu Kruset fra Schwartz).

Schwartz (hvisker). Prinsessen i Æventyret!

Haffner (dæmpet). Ja, naar sligt noget kommer op af Jorden, kan det ikke være saa farligt med Hungersnøden!

Schwartz (høit). Quelle beauté extraordinaire mon prince!

Prinsen (som har seet paa Ragnhild hele Tiden). Merveilleuse!

Haffner (lunt). Une sujet amoureuse!

Prinsen. Taissez-vous! — Et vakkert Horn, Bonde!

Thore. Hm — ja! Gammalt! Har mange Konger drukket af det! Den sidste var naa han Kristian den Sette! (alle ser paa Hornet, men mest paa Ragnhild.) Du er vel sulten Prins? Du har faret langt!

Prinsen. Baade sulten og træt, min Ven!

Thore (ser paa Ragnhild, som gaar ud). Ja, det full er likest — (gaar og tager Nøklen til Kongskoven og laaser op). Du trøng kanske fli dig!

Prinsen (tager sin Kappe). Tak! (ind).

Haffner og *Schwartz.* Ja, det skal rigtig blive godt. (vil følge.)

Thore (i Døren). Nei nei! (strækker afværgende Haanden ud). Dette er bare for Folk af kongelig Æt! (ind, lukker efter sig.)

Schwartz (de to Officerer ser paa hinanden). Hvad siger I, Hrr. Generalkvartermester? Vi befinder os mellem Domestikerne!

Haffner (ler lunt). Disse Bondefamilier regner sig i Slægt med de gamle norske Konger. Man faar stikke Fingeren i Jorden og tage det gemytligt!

Schwartz (trækker paa Skuldrene). Avec plaisir! Naar Hrr. Generalkvartermesteren — (mønstrer Bordet). Lad os engang se! Ah! Skinke! Superb! — Den er kanske ogsaa af kongeligt Blod!

Haffner. Jeg skal i alle Fald spise den med kongelig Appetit!

Schwartz. Moi aussi Hrr. Generalkvartermester. Forsaavidt er vi altsaa i Familien! Hun var forresten charmant denne lille Prinsesse — en ren Aabenbarelse efter Sted og Omstændighed! Ligefrem et sujet d'amour for Hans kongelige Høihed — med Familiens Tilladelse!

Haffner. Vraiment! Om da ikke Hans kongelige Høihed har alvorligere Ting at tænke paa.

Schwartz (komisk forskrækket). Alvorligere! Jeg tør forsikre Hrr. Generalkvartermesteren: Amor er den alvorligste mellem Guderne!

Haffner (ser paa Sølvhornet, som han undersøger). Mellem Lieutnanterne mener De nok. Et vakkert Horn!

Schwartz. Hrr. Generalkvartermesteren mener, han bliver muntrere ved at avancere! Vraiment — et særdeles charmant Horn; men rør det ikke Hrr. Generalkvartermester. De kunde risikere at falde i Unaade hos høisalig Kong Kristian den sjette!

Ragnhild (ind). I faar lægge Kapperne af og sidde fremtil! (de lægger Kapperne.)

Schwartz. Om Du vil gjøre os Selskab!

Ragnhild (smiler). Jeg har nok liden Tid. (byder af Kruset). I er nok kanske tørste!

Schwartz (lige ved hende). Drik først!

Ragnhild. Jeg er ikke tørst.

Schwartz. Men vakker er Du! (staar nær hende og prøver at lægge Armen om hendes liv.)

Ragnhild (frir sig stilt). I taaler nok ikke mer paa fastende Hjerte! (tager Kruset). Han kommer vel snart naa Prinsen, saa blir det straks Mad! (gaar til Skjænken med Kruset.)

Schwartz (efter). Tror Du d e t hjælper for et fastende H j e r t e? (er nær hende. Hun frir sig paany og ser paa ham.)

Haffner (kort). Hrr. Lieutnant!

Schwartz. Excusez-moi! Men siden Hrr. Generalkvartermesteren ikke selv —

Haffner (dæmpet). Hans kongelige Høihed!

Prinsen (ind, fulgt af Thore. Han er i Uniform. Blikket overser det hele og stanser ved Ragnhild).

Thore. Du faar sætte dig bortaat! Du kan væra svulten!

Prinsen (gaar til Høgsetet). Tak, tak!

Thore (ved hans Side). Dø faar gi' Dø bortaat Dø au! (Officererne bukker, Schwartz i lykkelig Overraskelse. Der bydes i Stilhed. Ragnhild gaar tilhaande). Du faar ta' te' Takke, sligt vi har det; — det er slemme Ti'er.

Prinsen. Tak, min Ven, Tak! Her er jo hel Fest!

Haffner (spiser). Excellent!

Schwartz. Her er en superb Skinke, Deres kongelige Høihed; den er nok baade født og baaren heroppe.

Thore. Ja. Det er norsk Svin. Det danske er gjerne løsere i Flesket.

Prinsen (smiler). A vous monsieur le lieutenant!

Schwartz. Aussi à vous mon prince — que ditez-vous monsieur le general?

Haffner. Jeg foreslaar, vi holder os baade til norsk Flesk og norsk Sprog med Deres kongelige Høiheds Tiladelse!

Thore. Aa ja — en faar nok det, skal en komme nogen Vei her opover! (rækker Prinsen Hornet.)

Prinsen (nikker forstaaende og drikker. Ragnhild byder de andre af Sølvkruset). Det er alvorlige Tider! (sætter Hornet fra sig.)

Thore (drikker). Det blir dyrere og dyrere Kornet og Uaar attaat! Denne Profiteringskommissionen er itte rar. (sætter Hornet fra sig.)

Haffner (retter). Provideringskommissionen.

Thore. Aa ja — Profiteringskommissionen eller det andre — det gaar for det samme. Profitten tar dem naa selv. Nei, da var han Wedel, Greven likere. Det var grei Kar det. Og naa er'n i Danmark efter Korn, siger dem.

Prinsen. Ja.

Thore. Det er farlig Reise det Vintersti'er og naa, naar Engelskmanden stænger.

Prinsen. Det er England, vi har at takke for dette.

Thore. Ja, Engelskmanden er stygslem tel aa stænge. Holder det paa slik, faar vi snart tel aa æte blanke Skogen; — ja vi er naa paa en Maate begyndt.

Schwartz. Med Deres kongelige Høiheds Tilladelse — jeg kan ikke mærke Nøden. Dette Brød er ligefrem superb!

Thore. Aa vi har da grovere Saker!

Prinsen. Barkebrød! Har I det her paa Gaarden?

Thore (smiler). Vi lyt nok det!

Prinsen. Bonde, det maa jeg smage!

Thore (ler). Vil Prinsen det?

Schwartz. For Guds Skyld Bonde! Dette er jo et rent Evenement! En ligefrem Folkeoplevelse!

Thore (ser paa Ragnhild). Du faar —

Ragnhild (smiler. Gaar til Skabet og tager Brød frem).

Prinsen. Biskop Bugge sendte mig noget af frossent Korn. Det var ikke tiltalende.

Thore. Frusent Korn! Det er Helgekost det for somme.

Ragnhild (med Barkebrød byder Prinsen).

Prinsen (bryder et Stykke af og sender videre. De spiser alle prøvende. Prinsen spytter). Det var som Fanden. Hvad siger Du Haffner?

Haffner (tygger). Deres kongelige Høihed — jeg — jeg —

Thore. I blev nok lette aa fø'!

Prinsen. Schwartz?

Schwartz. Jeg changerer Mening Deres kongelige Høihed. Jeg er en Ven af national Dessert; men i den Form —

Thore. Æt naa! Det er sandfærdig Kost!

Schwartz (gjør en frygtsom Bevægelse).

Prinsen. Og saa sidder her kanske mange, som ikke har andet end saadant Brød?

Thore (mørk med ét; — snur sig halvt fra Prinsen). Det er mange, som ikke har det heller.

Prinsen (pludselig greben. Reiser sig.) Tak for Mad Bonde.

Thore (tungt). Aa Gud sign!

De andre. Tak for Mad!

Ragnhild. Aa, Gud sign!

Prinsen (frem. Gaar længe; stanser). Under saadanne Forhold gik I kanske heller under svensk Styre? Der er Korn nok!

Thore (i stilfærdig Magt). Under svensk Styre! Nei før aat jeg da Kniven min!

Schwartz. Det blev smal Kost.

Thore. Den kunde bruges til andet au. En kunde la' andre æte den.

Prinsen (i stærk Bevægelse). Bonde! Tror Du Folket holder ud, om dette varer?

Thore (mægtig). Holder ud? Vi lyt nok det! Men dette er haarde Vilkaar! (løfter Armen med knyttet Næve.)

Prinsen. Ved den levende Gud — det er haarde Vilkaar! (staar længe.)

Thore. Ja Godnat da Prins. Du kan væra trøt aa skal vel tidlig op.

Prinsen. Ja — jeg er træt.

Thore (til Officererne). I faar følge til Sommerstuen. Der er Sengerum nok.

Haffner. Tillader Deres kongelige Høihed?

Prinsen (gjør en godkjendende Bevægelse).

Thore (ud fulgt af de to Officerer).

Ragnhild (blir tilbage).

Prinsen (nær hende). Og saa bliver Du hos mig?

Ragnhild. Var det mer, Prinsen vilde?

Prinsen (staar foran hende). Aldrig har jeg seet nogen deiligere.

Ragnhild (vil gaa).

Prinsen. Nei gaa ikke.

Ragnhild (ser paa ham). Jeg skal komme med Prinsens Aftendrik (gaar).

Prinsen (stirrer betagen).

Schwartz (ind).

Prinsen (undrende). Du, Schwartz?

Schwartz. Excusez moi, Deres kongelige Høihed; men befales der Vagt, kan jeg ligge paa Bænk herinde.

Prinsen. Tak. Men det er unødvendigt.

Schwartz. Je comprend.

Prinsen. Jeg er i en sælsom Stemning Schwartz, rent uforklarlig betagen!

Schwartz. Hun er da ogsaa extraordinær, med Deres kongelige Høiheds Tilladelse.

Prinsen. Nei, nei. Det er noget ganske eiendommeligt — som Sorg og Charme paa samme Gang! En kunde fristes til at lade alle store Drømme fare blot for at —

Schwartz. Det kan Deres kongelige Høihed saa godt gjøre — for et Døgn. Saa kan De atter engagere Dem med Drømmene — ved næste Skifte.

Prinsen. Du er kynisk aabenhjertig, Schwartz.

Schwartz. Jeg er Sandhedens erfarneste og allerletfærdigste Tjener, Deres kongelige Høihed.

Prinsen. Og tager dig alle en Tjeners Friheder.

Schwartz. Leve Friheden og Ligheden og Liljerne paa Marken! Ikke en Spurv falder til Jorden, Deres kongelige Høihed, hvor meget mindre da en smuk Pige.

Prinsen. Der er Tid til Alvor, Schwartz.

Schwartz. Da gaar jeg, Deres kongelige Høihed!

Prinsen (rækker ham sin Haand). Man skal ikke vente Regn af en Solstraale!

Schwartz. Deres kongelige Høihed vil finde mig igjen i nærmeste Regnbue, naar Sommeren kommer.

Prinsen (alvorlig). Naar Sommeren kommer, har jeg nok Brug for hver eneste Straale Sol over dette Land.

Schwartz (i anden Tone). Har Deres kongelige Høihed faaet Vished?

Prinsen. Gaa Schwartz — dormez bien!

Schwartz (ser spørgende paa Prinsen).

Prinsen (afværgende). Gaa!

Ragnhild (ind).

Schwartz (sukker). Deres kongelige Høihed er en lykkelig Mand! (ud).

Ragnhild (ved Skjænken). Jeg sætter Drikken her.

Prinsen (hos hende). Og saa gaar Du ikke fra mig!

Ragnhild (utrygg). Er det andet, Du vil?

Prinsen (betagen). Forstaar Du da ikke, at jeg har faaet dig kjær?

Ragnhild (vender sig mod ham). Sligt skulde Prinsen ikke sige!

Prinsen. Aldrig faar Du gaa fra mig! Aldrig mere!

Ragnhild (i Kamp). Det er Synd at tale slig!

Prinsen (tager hende ind til sig). Jeg kan ikke for det! Jeg har faaet dig saa usigelig kjær!

Ragnhild (stærkt, i Angst). Nu skal Du sove, Prins! (staar stolt).

Prinsen. Jeg kan ikke sove! Du faar ikke gaa! Aa, jeg kunde sige dig!

Ragnhild (frir sig stille). Nu skal vi slukke! (Gaar hen og blæser langsomt Lys for Lys ud.)

Prinsen (ser i Forventning).

Ragnhild (gaar til Aaren). Her slukner snart!

Prinsen (hurtig hen, tager hendes Haand).

Ragnhild (løsner Taget). Gaa og sov nu!

Prinsen (foran hende). Nei, gaa ikke!

Sang (udefra).

Kong Haagen han sitter i Kongegard sin;
Tri Hundred ham ganger til Handi.
Saa stiger en Smaasvein for Konungen ind:
«Paa Hovardahògd ser eg Bauna no brinn,
aa Fjenden er komme ti Landi.»

(De lytter begge.)

Prinsen. Hvem sang?

Ragnhild. Ungt Folk fra Bygden.

Prinsen. Da har Du en mellem dem.

Ragnhild (stolt). Jeg har ingen.

Prinsen. Du!

Ragnhild. Nei. Jeg har ingen.

Prinsen (tager om hende). Jo!

Ragnhild (harm). Lad mig i Fred!

Prinsen. Bare en eneste Gang! (Favner hende.)

Ragnhild (villieløs). Nu gjorde Du noget, vi kommer til at angre begge!

Prinsen. Tilgiv mig!

Ragnhild. Aa, det er nok mig, som — (ud med Hænderne for Øinene).

Prinsen (ser efter hende. Gaar langsomt til Kongskoven, hvis Dør han støder op. Da synger det atter derude. Han staar og lytter:

Kong Haagen han kjøyrde si Verje ti Golv;
han akslad paa hoggandi Stundi;
ham følgde dei Hærmænd tri Hundred og tolv;
før Maanen han bleiknad, dei Fienden kvolv;
men Konungen føll der i Lundi.

*

Kong Haagen han svev paa den myrkjnande Vold!
ikring honom høyrdes ey ordi;
for fram reid dei Konger fraa Æva og Old;
dei lyfte Kong Haagen høgt paa sit Skjold —
saa reid dei den Herre til Jordi!

*

Prinsen snur langsomt og gaar til Kongskoven, hvis Dør blir staaende aaben.)

Det er stilnet derude. En hører hæse Bandhundglæfs. Saa tier ogsaa disse. I Stuen mørkner det. Man ser Prinsen gaa til sit Leie. Det blir Nat med ulmende Blaff paa Aaren. Dæmpet Musik begynder som dybt indefra, den stiger med Stemning ud af det forgangne. Billeder fra Hedenold tegner sig i det graa. Man ser Nyrydningslandet; i Skogdunklet sidder Fortidens Folk. Høvdingen staar speidende mod Syd, hvor Dæmringens Stribe stiger. Musiken vokser til Uveir; det hele forsvinder i graa Snestorm og tier. Man hører de hæse Bandhundglæfs fjernt derude, og ser gjennem den aabne Dør Prinsen vende sig paa sit Leie.

Billedet skifter. Spir af Kirker stiger under festlig Musik. Klokker ringer. Gny af Vaaben høres. Blandt sit Folk staar Hellig Olaf; han peger med sit Sværd mod Vidden, hvor Hedendommens Tog svinder i Mulm. Kristendommens Triumf bruser gjennem Musiken; saa sortner det hele hen og tier.

Atter høres Bandhundglæfsene derudefra.

Anden Gang skifter Billedet. Det er Trængselstiden, som stiger. Bleke Grupper ved de stængte Kirker; Kvinder i Bøn, Mænd med Hodet i sine Hænder. Og i Musiken Folkenødens Kval.

Da stiger Skikkelser paany af det graa. Det er Fortidens Konger. De staar paa Fjeldet, Harald, Olaf, Sverre, og bag dem et ustanseligt Tog. De stirrer ned paa Folket og er bleke. De skjuler sit Ansigt i sine Hænder; de drager sine Sverd. Krigslur klinger og Vaabengny. Alt Folkets Ansigt er løftet mod dem. Folket reiser sig.

Musiken stiger til Storm, hvori Strofer af Fremtidens Frihedssange arbeider sig frem og afbrydes. Billedet dør i stor graa Sus af Snestorm, som pisker Ruderne.

Prinsen (roper derinde). Vagt! Schwartz! Bonde!

Thore (ind). Hvad er paa Færd?

Prinsen (ravende ind i sin Kappe). Kongerne! De var over mig! (stønner).

Thore. Prinsen har vel drømt? Det er Snedrev ude.

Prinsen. Ja. (tager sig om Hodet).

Thore. Læg dig Prins. Du trænger sove.

Prinsen. Ja. Men Vagt?

Thore. *Jeg* er vaken.

Prinsen. Ja, naar Du! — — (gaar tilbage til sit Leie.)

Thore (ser op til Krigsbilen over Døren. Sætter sig ved Aaren, hviler Hagen i sin Haand og blir siddende slig. Ildslyset slukner mer og mer; man ser hans Ansigt hele Tiden. Ude høres atter de ensomme Bandhundglæfs gjennem Snestormen. Saa sortner det hele hen i dyb Nat).

Scenen skifter. Det er en graa Morgen med Sneskodde. Tilvenstre Svalen med Granbar for Svalstenen. I venstre Baggrund Loftstue med sprinklet Gang, graagult morken af Ælde med brunbrændte Naaver og Trappe op. Tilhøire Stabur med Renshorn og hvidnende Bjørneskaller. Længer bag Begyndelse af Laavebro. Hele Baggrunden vid Udsigt ind over Dovre, som nu er skjult i Taage. Ved Baggrunden til høire Kirkeslæde med Hest forspændt, Skiløbere ventende, Vagt. Baggrunden tilvenstre fyldt af Almue, hvor der er Plads, i Trappen, paa Gangen, fra alle Ruder. Mellem Almuen *Kristen Knivsmed, Guri Harbakken* m. fl. Guri sidder paa Trappen med en tændt Sjaalygt i Haanden. Midt paa Tunet *Thore,* ved Svalen *Ragnhild.*

Prins Christian (og hans Følge kommer ud af Svalen. Prinsen staar paa Svalstenen og ser udover. Mængden stirrer.) Vi fik graat Veir, Bonde! Man ser ikke Fjeldene.

Thore. Skodden blaaser bort — Du faar se dem siden. Naar Du kommer paa Harbakken, har Du hele Heimen for dig.

Prinsen. Hvad Vei skal vi fare?

Thore. Det er bare en Vei, som er høvelig — den, som de fôr, de gamle Kongerne! (peger). Der — der Du ser; der fôr han, han Hellig Olaf, den Tid, han kristned Landet, og der fôr han Kong Sverre og, da han sled som værst, og saa han — han Haakon Gamle vel —

Kristen Knivsmed. Nei.

Fra Flokken. Han fôr Østerdalen — under Rondane! (peger).

Thore. Ja, men han fôr frelst, fast det var Vinterstider og ingen Vei! Aa ja, de har faret her mange baade før og siden. Han —

Fra Flokken. Christian sette — Kristian Rex?

Thore. Ja og han —

Fra Flokken. Han Gyldenløve!

Thore. Ja — det var naa ikke Konge det —

Kristen Knivsmed. Han var jamngod med Konge han! (»ja, ja» — i Flokken).

Thore. Ja — dem fôr her alle dem, som var noget tes — det var likesom de maatte igjennem her!

Prinsen (greben). Ja Bonde! Og det ser jeg, at nok ogsaa jeg maa igjennem her, skal jeg kunne gjøre, hvad mit Hjerte tilsiger mig for Norge. Det lover jeg Eder Bønder, at hvad der staar i min Magt, det skal blive gjort for at bringe Eder Hjælp til at holde disse tunge Tider ud.

Gammelt Folk i Flokken. Det var bra! Aa Gud velsigne Prinsen!

Prinsen. Aldrig vil I svige Eders Ed til Konge og Fædreland (»nei, nei» i Flokken) og Liv og Blod vil I sætte ind, om det gjælder! (Larm.)

Kristen Knivsmed. Send Krudt og Bly Du, Prins (vedholdende Larm).

(Signalhorn høres i Lien. Alle lytter. Det høres nærmere.)

Prinsen. Hvad Bud er dette?

Ilbud (ind). Er han reist, Prinsen!

Prinsen. Her!

Schwartz (tager imod). Brevskab til Eders kongelige Høihed (leverer Brevet til Prinsen).

Prinsen (aabner og læser, blekner. Det er dødsens stille).

Haffner. Slemt nyt Eders kongelige Høihed?

Prinsen (rækker Haffner Brevet; denne læser, tier, ser paa Schwartz).

Thore. Du er blek, Prins!

Prinsen (i stærk Bevægelse). Bønder! Det er hændt, som jeg, Arving til Danmarks og Norges Throner aldrig kunde tænke vilde ske: Kong Fredrik Sjette har frasagt sig Norges Krone! (Dyb Taushed. *Thore* gaar et Skridt frem og stirrer Prinsen ind i Ansigtet.)

Kristen Knivsmed. Somme har ventet sligt!

Prinsen. Nordmænd! Det er hændt, som vil fylde hver Nordmands Hjerte med Sorg og Skam, som det fylder mit Hjerte slig med Blusel, at jeg knapt kan tale!

Thore (frem). Hvad er hændt?

Prinsen. Tvungen af de store Magter har Kong Fredrik Sjette for at give Norden Fred, afstaaet Norges Folk og Rige til Sverige!

Thore. Solgt! (ler). Prins! Du ser, slig vi har det, og Du faar vel se mer og værre videre frem! Slig har vi havt det nu snart fire Hundred Aar! Gang efter Gang er de komne baade fra Øst og Vest for at faa os til at svige det, vi svor, og mangen Gang kunde en fristes til sligt; men vi har holdt fast, fordi — ja fordi vi er slig! — Og saa kommer Du og siger — nei da er Du en Løgner, Prins; for sligt det kan aldrig ske! (dump Murren i Flokken).

Kristen Knivsmed. Aa — alt kan ske!

Thore. Ja, saa faar det være slut; for dette traatter vi itte! (Larm.)

Prinsen. Normænd! Ingen lider mer end jeg ved det Budskab, vi har faaet, og ingen er nærmere end jeg til at bringe Hjælpen her. Norges Folk er sveget i sin Tro og løst fra sin Ed; men det, som er tænkt til ondt, har et naadigt Forsyn vendt til godt! Ser I da ikke, at det er F r i h e d e n, som bydes Eder!

Thore (staar og stirrer). Prins! Hvad er det, Du siger!

Prinsen. Aldrig gaar Norge under fremmed Styre. Saa er da Stunden der til at tage Eders egen Konge og atter træde ind i de selvstændige Nationers Række. (Dyb Mumlen.) Normænd! Jeg er Arving til dette Lands Throne! Vil I følge mig og slaa til sidste Mand for Frihed og Fædreland, da skal denne Sorgens og Skammens Dag for Norge blive en Glædesdag — det sværger jeg, saa sandt hjælpe mig Gud!

Thore. Gud velsigne dig Prins, om Du siger sandt! Du fôr forbi Kringlen hernede, saa Du ved, hvad vi vil —

Fra Flokken. Send os Kugler og Krudt!

Prinsen (henreven). Mangt har jeg seet paa min Færd; djærv Tale har jeg hørt og mangt har jeg faaet

kjært heroppe. (Blikket streifer Ragnhild.) Tunge Tider gaar vi imøde; men til mig kan I trygt komme. Er I mig tro, da skal jeg blive dette Land en Frelser og dette Folk en Ven, det sværger jeg Ansigt til Ansigt med Eders mægtige Fjeld!

(Stormen har strøget Skodden væk; Fjeldvidden ligger snedrivende hvid med Tinder og Skar i Solskinnet. Det glitrer over Tun og i Ruder med hele Vinterdagens gyldne Skjønhed. Prinsen snur sig og ser — stanser betagen af en mægtig Bevægelse. Folket stirrer ogsaa.)

Thore (med ru Røst). Ja, nu ser Du dem!

Prinsen (reiser sig langsomt). Og nu — Haffner — det er paa Tide! (snur sig som for at fange Synet). Farvel! I gode Mænd! Farvel!

Guri Harbakken (frem). Faar je' sjaa Prinsen! Faar je sjaa Prinsen!

Thore. Hold dig unda!

Prinsen (mild). Se Du bare!

Guri (med Haanden for Øinene stirrer). Fagert Kjøtt aa Blod var det; men for veik tykkes Du mig til aa bli Norges Frelsermand — ja! (drar en Suk, snur og gaar, støttet til en Stav).

Prinsen. Kan hænde det! Men Liv og Blod vil jeg ofre — hjælpe mig Gud!

Ragnhild (frem). Lykke paa Eders Færd!

Prinsen. Tak og paa Gjensyn — i alle! (gaar til Slæden fulgt af Officerer. Stanser). Veien er farlig Bonde! Jeg stoler paa dine Folk!

Thore. Kjør Du trygg! Sviger ikke Du os, sviger vi aldrig dig!

(Prinsen kjører. Mængden hilser og stirrer tause. Ragnhild staar høi paa Svalstenen. Thore med Hænderne i Lommen og ser.)

(Teppet gaar ned.)

2den Akt.

Personer:

PRINSEN.
KARSTEN ANKER, Konferentzeraad, Eier af Eidsvold ♂ Verk.
PEDER ANKER, Kammerherre.
GREV HERMAN WEDEL JARLSBERG.
GEORG SVERDRUP, Professor i Theologi ved Universitetet i Kristiania.
TRESCHOW, Professor.
W. HAFFNER, Generalkvartermester.
ROSENKRANTZ, Kammerherre.
LÜTKEN, Admiral.
STAFFELDT, General.
KREBS, Major.
CHRISTIE, Sorenskriver.
CHR. MAGNUS FALSEN, Sorenskriver.
JONAS REIN, Præst.
THEIS LUNDEGAARD, Bonde.
RAGNHILD.
SCHWARTZ, Lieutnant.
MEDLEMMER AF STORTINGET m. v.

Handlingen foregaar paa Eidsvold Vaaren 1814. Scenen er Christian Frederiks Modtagelseskabinet paa Eidsvold Verk. Tilvenstre Udgangsdør med Søiler ud til Vestibule. I Baggrundens Fond Dør ind til Prinsens Gemakker; ved Døren tilvenstre Sekretær med Dokumenter. I Midtgrunden Bord; tilhøire Sofa m. v. under store Vinduer, som vender ud mod Gaardspladsen. Alle Møbler i Empirestil. Lysekrone tændt; Lys i Sølvstager paa Sekretæren. Det er ved Syvtiden om Aftenen i Februar.

Prinsen (sidder ved Sekretæren med Hodet støttet i begge Hænder. Han reiser sig, gaar, sætter sig atter. Det banker paa Indgangsdøren tilvenstre.) Hvem der?

Carsten Anker (forsigtig ind med endel Papirer i Haanden. Han er i 60-Aarene; det graahvide Haar er fornemt friseret. Øinene kloge, noget skraatliggende med et vagtsomt Blik; Munden dulgt lukket; Skuldrene runde og sluttende, Gangen af stor Smidighed). Med Deres kgl. Høiheds Tilladelse — her er Deklarationen til Magterne, siden Deres kgl. Høihed har behaget at finde den passable.

Prinsen (tager imod). Den er superb, kjære Hrr. Konferentzeraad! De skriver et aldeles excellent Fransk! Og selve Protesten er et diplomatisk Mesterstykke!

Anker (bukker sirligt). Jeg takker Deres kgl. Høihed; men har jeg i denne Sag handlet under *un inspiration heureux,* da er det, fordi jeg af hele mit Hjerte protesterer mod den uhørte Krænkelse af Folkeretten og Deres kgl. Høiheds Arveret til Norges Throne! *De tout mon cœur,* Deres kgl. Høihed! (lægger Haanden paa sit Bryst og bukker atter — sirligt).

Prinsen. Hrr. Konferentzeraad — De har vist Dem som en fuldtro Ven i disse vanskelige Tider! Jeg ved ikke nok at takke Dem!

Anker (retter sig, bevæget). Deres kgl. Høihed! Min Education og min Alder hindre mig i paa Slag-

marken at ofre Liv og Blod for det elskede Fædreland; men alt, hvad jeg evner og eier, det stiller jeg med Glæde til Deres kgl. Høiheds Disposition!

Prinsen (rækker ham Haanden). En hjertelig Tak, Hrr. Konferentzeraad! Der findes visselig Tusinder og atter Tusinder af Norges Sønner, som med Glæde ofre Liv og Blod for dette stolte Land; men de Tjenester, som De, baade i Kraft af Deres Stilling, Anseelse og Talenter formaar at vise Landet, evner kun faa Mænd i Norge (reiser sig); siden Grev Wedel har unddraget sig kjender jeg knapt en eneste —

Anker. Deres kgl. Høihed — jeg er meget bedrøvet derover, men —

Prinsen. Og netop nu, da diplomatiske Forviklinger med Sikkerhed kunne forudsiges og Underhandlinger med Magterne kommer til at faa afgjørende Betydning, vilde en Mand med hans overlegne Dygtighed kunne yde sit Land de allerstørste Tjenester —

Anker (tier).

Prinsen (gaar frem og tilbage i Værelset; stanser medet foran Anker). *Mon chère* Anker! Som De visselig klart forstaar, er det Englands Holdning, som vil komme til at afgjøre vor Skjæbne. Jeg tilstaar Dem oprigtig, at jeg bygger paa denne Magt, baade paa Grund af det engelske Folks Retfærdighedsfølelse og paa Grund af Englands betydelige Handelskonnektioner med Norge gjennem alle Tider. Vil De — om saadant skulde vise sig fornødent — paatage Dem det vanskelige Hverv at gaa som vor Envoyé til England og der tale Norges og dets Konges Sag?

Anker (tager et Skridt tilbage; han synes bevæget og tier et Øieblik, som om han overveier. Saa fører han Haanden op mod sit Bryst og lader den med en elegant Haandbevægelse atter synke.) Deres kgl. Høihed! Jeg indser tilfulde Betydningen af det ærefulde Hverv, som eventuelt agtes mig betroet. Sendelsen til England tør blive skjæbnesvanger baade for Norge og for mig personlig. Jeg er, som Deres kgl. Høihed bekjendt, Eiendomsbesidder og kanske en af de betydeligere i Norge. Det tør hænde, at mit Fravær specielt under disse vanskelige Tider kunde totalement derangere mine Affærer her hjemme; men (frem) — det mindre faar vige for det større! Jeg stiller mig uden videre Betænkning til Deres kgl. Høiheds Disposition!

Prinsen (tager Ankers Haand). Tak og atter Tak, kjære Hrr. Konferentzeraad. Saa gaar jeg lettet til det, som forestaar. Men sig mig nu tilslut: Nærer De fremdeles ingen Tvivl om min Ret til med uindskrænket Magt at bestige Norges Throne?

Anker. Ikke den ringeste Tvil, Deres kgl. Høihed. Thronen er jo ledig, og Deres kgl. Høihed er nærmeste Thronarving; den Sag er soleklar!

Prinsen. De har visselig Ret; men der turde dog være dem, som muligens vilde kræve Kongevalg og Konstitution — Folket — Frankrigs Exempel —

Anker. Folket har altid en Mængde Meninger — det vil sige ingen Mening Deres kgl. Høihed! En Konstitution (trækker paa Skuldrene) — ja — det kan være godt nok og kan vel altid, hvis det findes opportunt, præsteres; hvad der nu trænges er efter min Mening en kraftig Haand, som paa Arverettens urokkelige Grund kan lede Folket over i lykkeligere Vilkaar!

Prinsen (lettet). De har Ret, Anker! Certainement De har Ret! Jeg gaar øieblikkelig i Gang med at

afslutte min Proklamation til Norge. Er Notablerne ankomne?

Anker (ser paa sit Uhr). Tiden er øieblikkelig inde. Da jeg tillod mig at forstyrre Deres kgl. Høihed, var Professor Sverdrup allerede kommen.

Prinsen. Han er jo en Mand af importance! Det turde kanske være klogt allerede paa Forhaand at —

Anker. »En Mand hørt er en Mand vunden», siger man gjerne; men er Professor Sverdrup vunden, da har Deres kgl. Høihed vundet et helt Slag.

Prinsen. Vær af den Godhed at lade melde for Professor Sverdrup, at jeg venter ham!

Anker (bukker). Som Deres kgl. Høihed befaler! (ud til venstre).

Prinsen (sidder ved sin Sekretær og skriver).

Professor Georg Sverdrup (ind fra venstre. Han er høi, mørk med dybe forskende Øine, krum, kjødfuld Næse, buet, fyldig Mund og stærk Hage. Han taler med, dyb, behersket Stemme og fører sig med stor Ro og Selvtillid).

Prinsen (gaar ham imøde). De er Professor Georg Sverdrup!

Sverdrup (hilser med Værdighed). Ja, Deres kgl. Høihed.

Prinsen (rækker ham Haanden). Jeg har vist tidligere havt den Glæde?

Sverdrup. Ved et Par Leiligheder — ganske flygtig Deres kgl. Høihed.

Prinsen (byder med en Haandbevægelse Plads). Tak for Deres beredvillige Fremmøde!

Sverdrup (blir staaende). Tiderne kræver, at hver Normand gjør sin Pligt, Deres kgl. Høihed.

Prinsen. Det skal med den Høiestes Bistand ogsaa jeg gjøre — med gode norske Mænds Raad og Daad!

Sverdrup. Enhver norsk Mand maa i sit Hjerte være Deres kgl. Høihed dybt taknemmelig for den Beslutning, De nu har fattet til Norges Redning og Gjenopreisning!

Prinsen (bevæget). Den Beslutning, De peger paa, har for mig kostet stor Kamp og mange vaagne Nætter. Jeg er, som De ved, med stærke Baand knyttet til Danmark; men efter hvad der nu er skeet, efterat Danmarks Konge, tvungen af overmægtig Vold har seet sig nødsaget til at opofre dette trofaste Folk, da ser jeg for Gud ikke andet end at min første og helligste Pligt er at staa Norge bi.

Sverdrup (gaar langsomt nærmere). Deres kgl. Høihed! Jeg er som De med stærke Baand og stor Kjærlighed knyttet til Danmark. Der har jeg min Slægt; der har jeg hentet mine Kundskaber; til Danmark er jeg knyttet med varme Venskabs Baand. Og da Budskabet om den store Ulykke kom — jeg kan ikke sige, hvordan jeg følte det. Men da Bestyrtelsen først var over og Sorgen og Vemodet fik sin Tid, da steg der andre Tanker. Nu ser jeg i det, som er skeet, en Forsynets Styrelse eller kald det, om De heller saa synes, en dybere historisk Lov. (Høi). Midt i Stormagternes vilkaarlige Skalten og Valten med Folkeskjæbner, midt i Begivenhedernes Brænding er der ved et Under aabnet vort Folk et Indløb til Frelse, og Deres kgl. Høihed er Forsynets udvalgte Redskab til at føre Norge frelst i Havn og skjænke det den Frihed, hvorefter Landet nu i saa lange Tider har hungret og sukket!

Prinsen (op). De har Ret; De har Tusinde Gange Ret. Og De tror heller ikke De, at det norske Folk vil foretrække svensk Overherredømme fremfor Kamp paa Liv og Død for Frihed og Selvstændighed?

Sverdrup (sætter sig, slaar Armene ikors over Brystet, sidder i stor Ro). Min Skydskarl hid idag var en gammel Bonde. Han eied sin Hest, kanske han eied to; men han eied det, som bedre var. Paa Veien spurgte han mig, hvorfor der idag reiste saa mange fornemme Folk op til Eidsvold. »Du skal vel,» sagde han, »lægge over med Prinsen at give Norge over til Sverige?» Jeg svared ikke videre. »Ja, skal Du være med i dette Laget,» sagde han, »da maa Du for Guds Skyld aldrig give den Stemme til sligt. Jeg vil gjerne give baade mit og mines Liv og alt jeg eier for ikke at leve den Dagen!» (reiser sig). Deres kgl. Høihed! Den gamle Mand var ganske bleg i sit Ansigt!

Prinsen (frem). Jeg siger Dem Hrr. Professor, at med dette Folk — —

Sverdrup (i stor Ro). Der var endnu noget. Før vi endelig skilles, sagde den gamle Bonde: »Men hvad Du nu siger eller gjør, saa husk for alting paa, at Du har Gud attaat!» Deres kgl. Høihed. I disse enkle Ord har De hele det norske Folk. Der er intet dybere Nag, hverken mod Danmark eller mod Sverige, kun et ustanseligt Raab om den Frihed, som os med Gud og Rette tilkommer.

Prinsen (betagen). Saa er det da ingen Tvil underkastet, at jeg er et Redskab i den Høiestes Haand, naar jeg nu i Kraft af min odelsbaarne Arveret med uindskrænket kongelig Magt bestiger Norges Throne!

Sverdrup (mørk, taus; vender sig fra Prinsen, gaar hen over Gulvet med korslagte Arme, vender tilbage og staar foran Prinsen, dybt alvorlig.) Til Norges Throne har Deres kgl. Høihed ikke mere Ret end jeg!

Prinsen (et Skridt tilbage. Han staar med knyttet Haand og stirrer paa Sverdrup; Øinene flammer; han er i den heftigste Bevægelse.) I Sandhed en dristig Tale!

Sverdrup (urokkelig som før. Taushed).

Prinsen (hvisker). Og hvorpaa grunder De denne Deres Mening?

Sverdrup. Først og fremst derpaa, at Norge er et Valgrige og intet Arverige!

Prinsen. Saa har dog gjennem lange Tider Arvefølge og ikke Valg bestemt, hvem, der skulde sidde paa Norges Throne!

Sverdrup. Norge er fra gammel Tid og efter Haandfæstningerne et Valgrige. Hvad Folket af Troskab og i Nød har fundet sig i, tilintetgjør ikke dets Rettigheder, og Overgreb bliver aldrig Ret, om de aldrig saa længe udøves. Dernæst Deres kgl. Høihed har Fredrik den sjette høitidelig fraskrevet sig og sine Arvinger Norges Throne og løst alle Nordmænd fra deres Troskabsed. Da er Landet atter frit, kan selv skrive sine Love og selv vælge sin Konge. Dette er Sagen og Sandheden, Deres Majestæt.

Prinsen (oprørt). Saa har jeg da ingen Gjerning i dette Folk!

Sverdrup. Jo, Deres kgl. Høihed. Den store misundelsesværdige Gjerning at løfte et lidende Folk til Frihed paa en Maade, som er overenstemmende med Tidens Krav. Dette er, hvad enhver oplyst Nordmand venter af en Fyrste med Deres kgl. Høiheds Talenter, Høisind og humanistiske Dannelse.

Prinsen. Med Tab af min uomtvistelige Ret.

Sverdrup. Deres kgl. Høiheds omtvistelige Ret! Tro mig Deres kgl. Høihed: En Konge valgt, som De vil blive det, af et frit Folks dybe Kjærlighed og Taknemmelighed, det er en Magt, som trodser Verden, naar Statsformer omstødes og omstyrtes! Og jeg er overbevist om, at Deres kgl. Høihed vil finde det hæderligere at modtage

Harald Haarfagres gamle Krone af et frit Folk, end om Deres kongelige Høihed ved Arv eller paa anden tvivlsom Maade kom i Besiddelse deraf.

Prinsen (usikker). Dette er Poesi — ikke Politik!

Sverdrup (varmt). Deres kongelige Høihed! Saasandt Poesien skildrer det dybeste, det mest afgjørende saavel i den Enkeltes Liv som i Folkenes Skjæbne i skjønneste Form, — da er dette Poesi! Saasandt Poesi er det, som bærer, seirer og skyder Blomst i alle vore store Stunder, da er dette Poesi. Og har Deres kongelige Høihed i uegennyttig Selvopofrelse reist dette lidende Folk til en selvstændig Nations Vilkaar paany al Verdens Magter til Trods og kun med Støtte i en retfærdig Sag under et naadigt Forsyns Beskyttelse, da har Deres kongelige Høihed skrevet et af Historiens skjønneste Digte, som vil bevares i Folketaknemmeligheden længe efterat vi og den Slægt, som nu lever, har lukket vore Øine. Deres kongelige Høihed — tak Eders Gud!

Prinsen (staar henreven. Gaar bort og slaar Armene om Sverdrup.) De har Ret. Jeg er bleven overbevist! Jeg — (bryder af i Bevægelse).

Sverdrup (greben). Deres kongelige Høihed! Jeg stod der som en Mand, der havde mistet alt; nu er det atter lykkeligt at leve!

Prinsen (fra ham). I har gjort mig saa glad! Jeg aander som i høiere Luft! Jeg vil straks — de skal alle straks komme (gaar til Sekretæren — ringer) — (*Lakei* ind). Meddel Konferentzeraad Anker, at jeg ønsker at tale med dem, som ere komne, endnu idag — her, straks! (*Lakei* ud).

Prinsen (urolig frem og tilbage).

Sverdrup (sætter sig i god Ro).

Carsten Anker (ind, fulgt af Kammerherre Peder Anker, Professor Treschow, Kammerherre Rosenkrantz, Generalkvartermester Haffner, Admiral Lütken m. fl. De presenteres og tager Plads).

Prinsen. Normænd! Naar jeg her idag har samlet Eder for at søge Raad mod den store Ulykke, som truer det elskede Fædreland, da er mit første Spørgsmaal til Eder dette: Tror I, at nogen i Norge er tilsinds at godkjende Kielertraktatens al Folkeret krænkende Beslutning og godvillig give sig ind under svensk Overherredømme? (Ser sig om mellem Mændene.)

Kammerherre Peder Anker (hvidhaaret, fin, fornem, reiser sig og taler langsomt med klar, mild Stemme). Deres kongelige Høihed! Jeg tør sige, at jeg ganske godt kjender Stemningen i Landet — ganske godt, da jeg baade gjennem Slægtsforbindelser og commercielle Forbindelser staar mange af de Mænd nær, hvis Ord har nogen Vegt og hvis Mening har nogen Betydning; men det tror jeg med Tryghed at kunne forsikre, at jeg ikke kjender en eneste Nordmand, som ikke anser den nævnte Traktat som en baade uhørt og uhyre Krænkelse af Folkeretten og som ikke med Liv og Blod vil forsvare et Land, hvis eneste Forsyndelse er dets Troskab. Jeg tror, jeg her udtaler alle gode Nordmænds Mening.

Forsamlingen (stærkt). Ja! (Anker sætter sig.)

Prinsen. Da dette altsaa er bragt paa det rene, spørger jeg videre: Har min Beslutning om at tage Norges Sag i min Haand Folkets udelte Bifald og er min Arveret til Norges Throne klar og uomtvistelig? (Taushed. Prinsen ser sig om.) Hr. Kammerherre Rosenkrantz, hvis juridiske Kyndighed er alment anerkjendt, vil kanske behage at udtale sig om dette Spørgsmaal!

Kammerherre Rosenkrantz (reiser sig). Deres kongelige Høihed! Lige saa sikker som jeg er paa, at det norske Folk med Taknemmelighed vil hilse Deres kongelige Høiheds Beslutning om at stille sig i Spidsen for det norske Folks Frihedskamp, ligesaa tvivlsom staar jeg ligeoverfor Deres kongelige Høiheds Arveret til Norges Throne, efterat Kong Frederik den Sjette har frasagt sig og sine Arvinger den samme.

Carsten Anker (afbryder). Med Tilladelse — jeg kan ikke dele Hr. Kammerherrens Anskuelse om denne Sag. Er saasandt Kielertraktaten ulovlig for Landsafstaaelsens Vedkommende, saa er ogsaa Arveretsafstaaelsen ulovlig og Hans kongelige Høihed i sin fulde Ret, naar han med uindskrænket Konges Magt og Myndighed bestiger Norges Throne. (Sætter sig.)

Rosenkrantz. Med Deres kongelige Høiheds Tilladelse — det har aldrig været min Mening, at Afstaaelsen af Norge ifølge Kielerfreden skulde være en juridisk ulovlig Handling. Thi skulde en Hersker over flere Lande i en ulykkelig Stund ikke kunne afstaa et enkelt Land eller Dele deraf or at opnaa Freden, da var enhver Fredsslutning i det hele taget en Umulighed. Al Fornuft tilsiger dog og al Lov ligesaa, at Delen maa ofres for det heles Skyld!

Professor Sverdrup (op). Men der gives dog ogsaa, Hr. Kammerherre, en høiere Lov, som hjemler ethvert Land, ja enhver By, der paa saadan Maade prisgives, Ret til at forsvare sin Selvstændighed! Ingen har i dette Øieblik større Ret til Norges Throne end De og jeg; Kronen er hjemfalden til det norske Folk, som vel vil vide at overdrage den til den Mand, hos hvem Folket finder de største Talenter, og den største Dyd! (sætter sig).

Professor Treschow. Det er det rigtige! (Tilslutning.)

Generalkvartermester Haffner (lunt og varmt). Jeg maa trods de mange Udtalelser i modsat Retning staa paa Hr. Konferentzeraad Ankers Side i denne Sag. Agter ikke Norge at finde sig i Landsafstaaelsen, saa bør det heller ikke finde sig i den Krænkelse af Arveretten, som er en Følge af Landsafstaaelsen. Hans kongelige Høiheds Thronbestigelse under disse for Nationen saa ulykkelige Forhold er et saa høisindet Bevis paa Kjærlighed til dette Land og Folk, at det vilde være i høieste Grad utaknemmeligt, om ikke —

Prinsen. Jeg takker baade Dem og Hr. Konferentzeraad Anker for Deres nidkjære Optræden paa mine personlige Interessers Vegne — men (hos Sverdrup) — denne Mand har overbevist mig! (Mod de andre) Det være langt fra mig at begrunde min Ret til Norges Throne paa noget, som ikke er soleklart og uomtvisteligt. Saa lad da Nationen selv vælge sin Konge! At jeg, som har lært dette Folk at kjende, at jeg, som aldrig har levet slige Dage som disse sidste mellem dette Folk — at jeg maa ønske at blive dets Konge, kan Enhver vide. Vorder jeg valgt, da kan jeg ofre Liv og Blod for dette Rige, men aldrig forlade det. Imorgen forelægger jeg som midlertidig Regent den Plan for Tingenes Orden, som jeg finder fornøden, og sammenkalder Landets Kaarne for at vælge en Konge og fastsætte en Konstitution. Siden træder jeg tilbage som Privatmand, indtil Valg er foregaaet. Gud den Almægtige vil beskytte og velsigne en retfærdig Sag og et samdrægtigt Folks Kamp mod Undertrykkelse. Norge skal afgive et nyt Bevis for den Sandhed, at et Folk, som frygter Gud og elsker Fædrelandet, er uovervindeligt!

Admiral Lütken (op, bevæget). Nu! Gud velsigne en saadan Prins og lykkelig den, som faar tjene en saadan Konge!

Prinsen (imod ham). Det staar Eder dog frit for, Hr. Admiral — I er mig hjertelig velkommen!

Lütken. Jeg er en gammel Mand, Deres kongelige Høihed, og inderlig ønsked jeg at maatte ofre den sidste Rest af mine Dage i en saadan Fyrstes og et saadant Lands Tjeneste; men jeg er dansk Undersaat, Deres kongelige Høihed! Den danske Konge svor jeg Troskabsed, og saa tungt det end falder mit Hjerte, saa kan jeg dog ikke bruge mine graa Haar til Troløshed.

Prinsen (hos ham). Tilgiv mig, Hr. Admiral!

Lütken (mumler). Eders kongelige Høihed!

Prinsen (ser sig om). Under saa høi en Luft skal alle vore Beslutninger fattes! Men Deres Ord minder mig om ét, Hr. Admiral — Hæren — den norske Hær, hvorpaa hele vor Skjæbne beror — kan vi stole paa Hæren?

Carsten Anker. Jeg har forudseet dette Spørgsmaal, Deres kongelige Høihed, og paa eget Ansvar ladet Hr. General Staffeldt og Hr. Major Krebs kalde fra Hovedkvarteret i Askim, begge to prøvede Krigere, som flere Gange har taget det op mod Fienden. De er komne og venter Deres kongelige Høiheds Befalinger.

Prinsen. Lad dem straks kalde!

Anker (ud og atter ind, ledsaget af Staffeldt og Krebs, den første aldrende, tætbygget, med stram militær Gang, Krebs liden, mager, let, med smal krum Næse og graabrune, dristige Øine).

Prinsen (efter Presentation). Som Dem meddelt, Hr. General, inspicerer jeg i overmorgen Brigaden ved Askim; men det glæder mig, at der allerede idag

er givet mig Adgang til at høre Deres Mening om Stemningen i Hæren. Først vil jeg da oplyse, at jeg efter Samraad med disse gode norske Mænd har besluttet at proklamere Norges Selvstændighed og stille mig i Spidsen for Regjeringen som midlertidig Regent, indtil Kongevalg har fundet Sted. (*Krebs* bevæget, retter sig.)

Staffeldt. Til denne Beslutning kan jeg ikke andet end gratulere Deres kongelige Høihed!

Prinsen. Men Hæren? Vil den ofre Liv og Blod for Fædrelandet?

Staffeldt (retter sig). Deres kongelige Høihed! Jeg har havt den Ære nogle Gange at føre denne Hær til Slag! Jeg kan ikke sige andet, end at hver Mand gjorde sin Pligt!

Prinsen. Men Stemningen? Efter det, som er skeet?

Staffeldt. Norske Tropper er stilfærdige, Deres kongelige Høihed. Men denne Gang er der en anden Lyd i Leiren. Det summer som i en tirret Bikube, Deres kongelige Høihed. Det er gode Tegn.

Prinsen (mod Krebs). Og De, Hr. Major Krebs? Hvad er Deres Mening?

Krebs (taler hurtigt og resolut). Deres kongelige Høiheds Beslutning har rammet Folket lige i Hjertet. Det er sikkert.

Prinsen. Og Tropperne?

Krebs. Min Afdeling taler bare om ét — Frihed, Deres kongelige Høihed, og kræver bare ét — at slaas, straks!

Prinsen. Og De tror paa Seir?

Krebs. Ja, Deres kongelige Høihed.

Prinsen. Men om Fienden alligevel blev os overmægtig — har De tænkt paa det?

Krebs. Da kan vi det andet, Deres kongelige Høihed — falde. Det er en grei Sag.

Prinsen. Dette er tydelig Tale. Men General Ohme paa Fredriksteen — kan den gamle syge Mand holde Stand?

Krebs (smiler). General Ohme har Gigt, Deres kongelige Høihed; han liker sig bedst, hvor det gaar rigtig hedt til, og flytter sig nødig af Flekken!

Staffeldt. Gamle Ohme vil holde Stand, saa længe en Kanon kan hoste, Deres kongelige Høihed; han er af samme Art som den Klippe, han sidder paa!

Prinsen. Nuvel — saa være det besluttet! Imorgen holder vi det afgjørende Møde, og til 10de April indkaldes Rigsforsamlingen!

Sverdrup (bevæget). Den første norske Rigsforsamling paa mange Hundrede Aar, Deres kongelige Høihed (alle bevægede).

Prinsen. Gud bevare gamle Norge! (Mumlen.) Og nu farvel saa længe —

Sverdrup. Gud bevare Norges Regent! (Tilslutning. Alle gaar ud tilvenstre.)

Prinsen (til Carsten Anker, som nøler). Nu skal jeg skrive mine Proklamationer!

Anker (ved Dokumenterne). Disse vare bedre, Deres kgl. Høihed!

Prinsen. Nei. Disse var ikke en dansk Skilling værd. Fri Konstitution og frit Kongevalg det er det skjønneste og bedste.

Anker. Jeg kan fremdeles ikke være enig med Deres kgl. Høihed. Her kræves stærkere Invektiver; men den fattede Beslutning gjør selvfølgelig Deres kgl. Høiheds Hjerte Ære. Jeg beder Deres kgl. Høihed meddele, naar De ønsker Taffelet —

Prinsen (sætter sig ved Sekretæren). Det skal jeg nok. (Anker bukker og gaar ud til venstre). (Prinsen arbeider, reiser sig, sidder atter og arbeider. Det banker sagte paa Døren tilhøire).

Lieutn. Schwartz (ind). Endelig, Deres kgl. Høihed!

Prinsen (vinker afværgende).

Lieutn. Schwartz. Deres kgl. Høihed har havt en anstrengt Arbeidsdag — det bliver formelig en Pligt at forstyrre Deres kgl. Høihed!

Prinsen (arbeider). Jeg er sælsomt greben! Det er den lykkeligste Dag i mit Liv!

Schwartz (nærmere). Deres kgl. Høihed har besteget Thronen!

Prinsen (arbeider). Nei nei — ikke saaledes —

Schwartz. Aha! De demokratiske Idealer har seiret! Da trænger Deres kgl. Høihed endnu mere til Hvile og Divertissement. Jeg har virkelig en liden pikant Surprise for Deres kgl. Høihed efter Taffelet.

Prinsen (reiser sig). Schwartz! Dette er den alvorligste og største Stund i mit Liv; jeg ønsker ikke paa nogensomhelst Maade at forstyrres!

Schwartz. Da beder jeg Deres kgl. Høihed om Tilgivelse; men skulde Deres kgl. Høihed senere have Brug for en Ven, saa — De behøver blot at ringe paa denne hemmelige Klokke —

Prinsen. Schwartz — tak min Ven! (Schwartz ud. Prinsen skriver videre. Læser høit.) Jeg Christian Fredrik Norges Regent, Prins til Danmark, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, og Oldenborg gjør vitterligt, at det norske Folk, løst fra sin Ed til den stormægtigste, høibaarne Fyrste, Fredrik den sjette, Konge til Danmark, de Gothers og Venders, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn Ditmarsken og Oldenborg og saaledes gjengivet

et frit og uafhængigt Folks fulde Ret til selv at bestemme — (det banker)

Carsten Anker (ind fra Venstre). Deres kgl. Høihed bedes meget undskylde; men der er — jeg har noget at meddele, som —

Prinsen. Hvad er der Anker?

Carsten Anker (stammer). En meget pinlig Overraskelse — der er —

Prinsen. Saa tal dog!

Carsten Anker. Jeg er i den aller pinligste Forlegenhed. Deres kgl. Høihed — jeg kan jo ikke hindre at — Deres kgl. Høihed — Grev Wedel er kommen tilbage!

Prinsen. Grev Wedel? Nu? Allerede! Hvor er Greven?

Carsten Anker (fortvivlet). Her, Deres kgl. Høihed! Jeg kan paa Grund af Slægtskabsforhold desværre ikke forhindre, at — Greven forlanger at blive indladt til Audientz snarest muligt, da han har vigtige Meddelelser at gjøre Deres kgl. Høihed fra Kongen af Danmark!

Prinsen (mørk). Lad ham komme! Vi to maa saa alligevel tale ud med hinanden!

Carsten Anker (lettet). Som Deres kgl. Høihed befaler! Jeg haaber, at Deres kgl. Høihed ikke af den Grund —

Prinsen (vinker afværgende. Anker ud tilvenstre). (Prinsen sidder ved sit Arbeide.)

Grev Wedel (ind).

Prinsen (reiser sig halvt, men sætter sig). Grev Wedel — allerede hjemkommen. Jeg troede Dem vel i Sverige!

Grev Wedel (hilser). Deres kgl. Høihed! Som Dem vel bekjendt har Naturhindringer tvunget mig til at foretage Hjemreisen over Sverige og hindret mig fra at komme tidligere -- hvad jeg altsammen finder at maatte beklage, siden jeg hører, hvordan Forholdene arter sig herhjemme!

Prinsen (kold). Deres Ophold i Sverige er bleven mistydet, Hrr. Greve!

Grev Wedel (sætter sig). Dertil er jeg vant. Saadant øver ingen Indflydelse paa mine Handlinger. Enhver kjender min Mening om skandinavisk Politik. Jeg er kommen hjem for at hævde denne og arbeide for en hæderlig Forening mellem Norge og Sverige.

Prinsen (som har reist sig). Jeg tænkte, Greven var kommen hjem for at hævde Norges Selvstændighed, hvad hver eneste god Nordmand herhjemme agter at gjøre.

Grev Wedel (reiser sig). Hvis Norge kan bestaa som selvstændig Stat med Stormagternes Samtykke og Støtte, da var selvfølgelig dette ogsaa mig kjærest; men efter Kielertraktaten er der liden Udsigt til saadant!

Prinsen. Jeg skulde dog tro, at England, hvis en hæderlig og indsigtsfuld Nordmand talte Norges Sag — og ham har jeg fundet.

Grev Wedel. Hvem, Deres kgl. Høihed.

Prinsen. I Mangel af Dem selv, hvem jeg helst saa som Norges Gesandt — Hrr. Konferentzeraad Carsten Anker! —

Grev Wedel (studser). Det er et udmærket Valg, Deres kgl. Høihed; men jeg er bange, det alt sammen lidet nytter —

Prinsen. Da har jeg en anden Mening. (sætter sig).

Grev Wedel (frem). Her er Copi af Brevskab fra den engelske Gesandt Sir Thornton, hvori der loves Sverige, at England skal blokere alle norske Havne, indtil svenske Tropper har besat alle de norske Fæstninger.

Prinsen (tager imod og læser). De har benyttet Tiden i Sverige godt, Hrr. Greve! (lægger Dokumentet paa Bordet.)

Grev Wedel. Jeg har faaet Sandheden at vide. Saaledes staar Sagerne med England. Og jeg bringer Deres kgl. Høihed den Hilsen fra Kong Frederik den sjette, at om De har Deres Fædreland kjært, saa maa De ikke sætte Dem imod Traktatens Udførelse.

Prinsen (høi). De kommer for sent, Hrr. Greve. Jeg har allerede efter Samraad med Norges bedste Mænd besluttet at proklamere Rigets Selvstændighed og overtage Landets Styrelse som Regent!

Grev Wedel (et Skridt tilbage). Da har Deres kgl. Høihed taget et ligesaa uforsvarligt som skjæbnesvangert Skridt! Deres kgl. Høihed kompromitterer Norge og Danmark paa samme Gang, og De resikerer at miste Arveretten ogsaa til Danmarks Throne!

Prinsen (op). Hrr. Greve! Jeg vil hævde Norges Selvstændighed til Trods for alt paa Jorden.

Grev Wedel (kold). Jeg forstaar Deres kgl. Høihed. De vil hævde Norges Selvstændighed for senere gjennem Arveretten at forene det med Danmark paany! Jeg tager neppe Feil, naar jeg antager, at dette er Grundtanken i Deres kgl. Høiheds Politik.

Prinsen (slagen). Tør hænde, jeg drømmer om en Gjenforening; tør hænde mine Drømme gaar endda videre; thi endnu sidder ikke General Bernadotte paa Sveriges Throne — han tør have andre baade

naturligere og dristigere Intentioner; men nu gjælder det Norges Frelse, og for det vil jeg uden Betænkning sætte alt paa Spil!

Wedel. Norges Selvstændighed naaes ikke mod Stormagternes Villie. De styrter kun Landet i Ulykke og paadrager Dem selv et overvældende Ansvar. Jeg bringer Deres kgl. Høihed Kongen af Danmarks bestemte Ønske om, at De opfylder Deres Pligt og forlader Norge. Situationen er farlig.

Prinsen (i Oprør). Er Grev Herman Wedel-Jarlsberg ræd?

Grev Wedel (frem). Naadige Herre! Man maa være af kongelig Byrd for at vove at gjøre mig et saadant Spørgsmaal. Jeg vil aldrig komme til at dele Deres kgl. Høiheds Hensigter; thi De styrter Norge i en Afgrund af Ulykker; men skal Mod lægges for Dagen i en bedre Sag, saa kom med mig, og vi skal se, hvem af os to der har mest! Jeg har den Ære at anbefale mig! (tager Dokumentet.)

Prinsen (i yderste Oprør). Og nu vil De benytte Sir Thorntons Erklæring til at skræmme det norske Folk og hindre mit Arbeide for dets Gjenopreisning!

Grev Wedel (stanser og vender sig). Deres kgl. Høihed! Jeg viger ikke for nogen i min Kjærlighed til det norske Folk og min Iver for dets Gjenopreisning. Jeg ser kun andre Veie dertil end de, Deres kgl Høihed agter at følge. Paa Rigsforsamlingen, som vel nu maa indkaldes vil jeg møde Deres kgl. Høihed og kjæmpe for mine Anskuelser med blanke Vaaben. Jeg mener, at en Forening med Sverige under hæderlige Vilkaar byder Folket større Garanti for Fred og Lykke end en Selv-

stændighed vunden ved Usurpation. Vi faar da se, hvem Folket og Historien giver Ret, Deres kgl. Høihed eller mig. Men jeg er en Ven af aaben og ærlig Færd og derfor — (river Dokumentet istykker.) Gjør De som jeg med Deres Forhaandsproklamationer og lad Folket dømme frit og uhildet! Jeg har den Ære atter at anbefale mig (bukker og gaar.)

Prinsen (stirrer efter ham. Reiser sig. Gaar op og ned i heftig Bevægelse; stanser midt i Værelset med knyttede Hænder.) Et uforsvarligt Skridt! Styrte Norge i en Afgrund af Ulykker! Og selv England imod os! Store Gud! Er dette en Prøvelse, en Fristelse — eller har jeg da ingen Gjerning blandt dette Folk! (skjuler sit Ansigt i sine Hænder. Det banker paa den lille Dør i Baggrunden tilhøire. *Prinsen* farer sammen.) Hvem der?

Schwartz (ind). Deres kgl. Høihed. Jeg maatte alligevel; — der er hændt noget saa besynderligt. (*Prinsen* ser spørgende paa ham.) Hin unge Kvinde fra Reisen, — Deres kgl. Høihed erindrer —

Prinsen (opmærksom). Hvad med hende?

Schwartz. Hun er her.

Prinsen (tilbage). Her? Nu! Hvordan kom hun hid?

Schwartz. Hun skal have Slægt paa Eidsvold, men har nok forladt alt for at —

Prinsen (betagen — hvisker). I troskyldig Tro — paa mit Ord!

Schwartz. Troskyldig som en Sommerfugl om Vaaren, Deres kgl. Høihed!

Prinsen. Netop nu — som Svar i min tungeste Stund — og saa skulde jeg svige! (henført) Schwartz! Jeg vil tage det som et lykkeligt Varsel!

Schwartz. Hvad bestemmer Deres kgl. Høihed?

Prinsen. Schwartz! Paa parole d'honneur! Du indestaar mig for hende, at hun intet ondt kommer til — saasandt Du har mit Venskab kjært!

Schwartz (slagen). Deres kgl. Høihed — jeg —

Prinsen. Gaa.

Schwartz. Som Deres kgl. Høihed ønsker. (gaar.)

Prinsen (gaar frem og tilbage, stærkt greben. Sætter sig til at skrive, læser) — — til selv at bestemme sin Regjeringsform lydeligen og endrægtigen har bestemt ikke at samtykke i nogen Underkastelse, men derimod at hævde og forsvare sin Uafhængighed og Selvstændighed. Odelsbaaren til Norges Throne (det banker. Prinsen heftig). Hvem der?

Carsten Anker (ind fra venstre). Deres kongelige Høihed bedes meget undskylde; men Taffelet venter.

Prinsen. Gaa De til Taffels Hrr. Konferenzeraad og bed Herrerne meget undskylde — jeg maa først skrive mine Proklamationer.

Carsten Anker. Deres kongelige Høihed fatigerer Dem selv; — min Hustru er meget bekymret.

Prinsen. Min hjertelige Hilsen til Fru Konferentzraadinden; men det brænder mig under Fødderne. Jeg synes, at skriver jeg ikke dette nu, i denne gode Stund, da har jeg forspildt mit Liv og min Gjerning.

Anker. Jeg beundrer Deres kongelige Høiheds Energi; men Deres kongelige Høihed behøver dog ikke at gaa hungrig til det store Verk. Arbeidet med Proklamationerne tør tage flere Timer.

Prinsen (reiser sig). Gjerne den hele Nat, Anker. Det norske Folk har vaaget og hungret for min Slægt i Aarhundreder — og saa skulde jeg ikke kunne

vaage og hungre én Nat for Folket! Au revoir Hrr. Konferentzeraad!

Anker. Gud velsigne Deres kongelige Høihed! (ud.)

Kongen skriver videre). Odelsbaaren til Norges Throne

— — —

(Teppet gaar ned).

Under stærk Musik med Motiv af en Nationalhymne foregaar Sceneforandringen, og Teppet gaar op for Rigsforsamlingen paa Eidsvold 17de Mai 1814. Scenen forestiller Rigssalen med stort Vindu i Baggrunden og amfitheatralske Bænkerader til høire og venstre. Dør ud til venstre ved Forgrunden og Baggrunden. Væggene prydede med Barlindskranse; tilhøire Kristian 4des Portræt, tilvenstre et andet Billede. I Forgrunden Præsidentens Forhøining med Bord. Gjennem Vinduet i Baggrunden sees Have med Alleer af Birk og Poppel i Vaarskrud.

Grev Wedel (tilhøire i Midtgrunden taler). Finantskomiteens Medlemmer har forladt denne Sal uden at kunne berolige os angaaende Rigets financielle Misère. Min Kritik staar urokket. Det norske Folk er kommet i den pinlige Stilling at have proklameret en Uafhængighed, som det ikke har Resourcer til at hævde. Thi hvad forlanger Finantskomiteen af Nationen? Ikke alene, at den skal garantere hele Rigets nuværende Statsgjæld men ogsaa de 14 Millioner Rigsbankdaler, som det kommende Aars Budget uvægerlig kræver! Hvor skal denne uhyre Sum hentes i dette fattige Land, som under de nuværende Forhold neppe kan præstere de Summer, der udkræves for at hindre Hungersnøden, og hvis Stilling under en kommende Krig selvfølgelig vilde blive end yderligere forværret? Jeg for min Del vil ikke være med paa denne Æventyrpolitik, som kun styrter

Landet i Ulykke, og jeg tror mange med mig vil betænke sig paa at overtage et saa uhyre Ansvar (sætter sig).

Teis Lundegaard (i Vestlandsdialekt). Hrr. Præsident!

Præsidenten (Professor Sverdrup). Hrr. Teis Lundegaard har Ordet!

Teis Lundegaard. Er det sandt, som Greve Wedel seier, aa det tykjes mest saa — daa har eg idag levd min syrgjeligste Dag. Her er me komne fraa alt Norges Land det gjævaste Folk, som Landet eig, kan eg tenkje; her hev me sittet midt i Vaarens dyre Tid, en hel Maane fram for dette Landets Skuld, som me held so av! Men, naar me saa skulde tykjes godt ferduge aa alt skulde til aa lauvas, daa høyrer me, att al Ting skal vera slut, for det me inkje har Pengar! Dette er det harmeligste eg hev levd, aa eg vet inkje Raad at kommaa hem med slik Skam aat de mine! Ond Tid har me havt, aa meir vondt kan me væl traatte; men dette blir for mykje Pengar, for ovselig mykje Pengar; me aarker det inkje. Men skulle ingjen her mellom saa mykje klokt Folk kunne finne likare Raad? Før svenske vil me inkje vera — dertil hev me dette nakne Landet altfor kjært!

Grev Wedel. Her er kun Valget mellem to Ting. Enten at følge patriotiske Drømmeres Politik, indlade sig paa Æventyret og paadrage Landet Krig og Ulykker eller modtage Forening med en Brodernation, som garanterer Statsgjælden, tilbyder aarelang Skattefrihed, tilfører Korn og andre Næringsmidler i rigelig Mængde — en Nation, hvem Forsynet gjennem Landenes naturlige Grænser synes paa det stærkeste at have knyttet til vor. For

mig staar Valget klart — maatte det staa ligesaa klart ogsaa for andre! (sætter sig) (Taushed. Alle se paa hverandre).

Professor Sverdrup. Jeg ved, at jeg af Mænd, som ikke miskjender mine Hensigters Renhed — og jeg kalder Gud den almægtige til Vidne, at intet jordisk eller egennyttigt Hensyn bestemmer mine Domme eller Handlinger i denne Sag — jeg ved siger jeg, at jeg henregnes mellem de patriotiske Drømmere og metafysiske Grublere, som sætter Æren over Livet og som i Livet selv kun ser en Forberedelse til høiere Maal. Jeg vil kun sige, at det er de samme Drømme, de samme Ideer, som har grundlagt alle de store Nationers Frihed, de samme Drømme, som idag besjæler den største Del af det norske Folk. Norge er et fattigt Land siger man. Selvstændigt kan det ikke bestaa, kun i Forening med andre. Denne Paastand er fra mer end en Side seet aldeles urimelig. Jeg vil nu ei engang sige: jo fattigere desto bedre, skjønt det baade af Erfaring og Tingenes Natur var let at bevise, at de Nationer, mod hvilke Naturen har vist sig gavmild, netop var de, som først har maattet bøie Nakke under udenlandske eller indenlandske Despoters Aag, og at tvertom de, som har de største Vanskeligheder af en ufrugtbar Jordbund og en umild Himmelegn at bekjæmpe længst og tildels bestandig har vedligeholdt sin Frihed og Uafhængighed. Vort Norge vil kunne bestaa, som det før har bestaaet; lader os kun paa Fædrelandets Alter ofre af vor Overflod og indbildte Nødvendighed ligesaa redebon, som de fleste er villige til at ofre Liv og Blod for det elskede gamle Norge. Nu er efter Aarhundreder et Frihedens Øieblik indtruffet; maaske vender det aldrig tilbage, om det forbliver ubenyttet.

Vor Kamp kan lønnes med Nederlag — vi kjender kun lidet Forsynets Plan — men endda har vi ikke kjæmpet forgjæves. Vi har fegtet for Selvstændighed og Ære; vi har opfyldt vor Pligt mod os selv; vi har givet andre Nationer et Exempel, og vi har lært vore Fiender at møde os med Agtelse. Paa vore faldne Heltes Grave skal evige Bautastene stande; fra det kolde, mørke Norden skal udgaa Lynstraaler, som skal knuse undertrykte Nationers Lænker Gud den almægtige bevare gamle Norge! (Bevægelse).

Grev Wedel. Repræsentanten for Kristiania, denne Forsamlings høit ærede Præsident, har betegnet sig selv som hørende med mellem de patriotiske Drømmere, og den smukke Tale, vi netop har hørt, fyldt som den var af Fædrelandssind og ædel Tænkemaade stadfæster tilfulde, at han mere har Syn for ophøiede Ideer end for den nøgterne Virkelighed. Det er en skjøn Opgave for en Nation at ofre sig for Frihedens og Selvstændighedens Idealer, og jeg betviler ikke, at et saaledes tilintetgjort Folk danner et uforglemmeligt Billede baade i Filosofens Tanke og i Digterens Fantasi. Et andet Spørgsmaal bliver det, om det Folk, som maa yde Offeret eller rettere sagt være Offeret og som af den ophøiede Tanke kun faar Lidelsen, ikke Nydelsen — føler sig kaldet til at udføre et saadant Experiment. Jeg for min Del tror, at det norske Folk gjennem Aarhundreder allerede har lidt nok, ja formeget til at kunne paatage sig den nævnte Mission. Dette Folk trænger tvertimod saa snart som muligt at blive befriet fea lange Tiders altfor trykkende Byrder for ikke ganske at gaa tilgrunde. Dengang, da Hærlovgivningen var under Drøftelse i denne Forsamling, blev der af flere Repræsentanter og med

fuld Føie udtalt, at skulde Militærbyrderne til Landets Forsvar fremdeles øges, da kunde vi leve den Dag, at den norske Ungdom foretrak at forlade sin Fædrenejord fremfor længer at bære en saadan uudholdelig Byrde. Hvorlangt større Fare for en saadan Udvandring vil der ikke opstaa, naar Folket gjennem de foreslaaede uhyre økonomiske Offre bliver berøvet hver Mand saa at sige den Tønde Korn om Aaret, som udkræves for at leve og forsvare den saameget attraaede Selvstændighed. Findes her i denne Forsamling nogen norsk Bonde, som tør overtage Ansvaret for noget saadant? (ser sig om. Lang Taushed). For mig staar Sagen klar: Langt heller et fredeligt Forbund paa saa hæderlige Vilkaar som muligt med en Brodernation, som kan garanteres Norge Fred og lykkelige Vilkaar, end en ulige Kamp for en skjøn Drøm, for et Æventyr, som vil ende med det norske Folks Ydmygelse (sætter sig. Der er trykkende Stilhed. Bønderne ser paa hverandre).

Jonas Rein (reiser sig. Han er høi, mager, med knivkrum Næse, dybe, melankolske Øine, lang Hals. Han kremter gjentagende som i stærk Bevægelse). Hrr. Præsident!

Præsidenten. Repræsentanten for Bergen, Hr. Pastor Jonas Rein har Ordet.

Jonas Rein (kremter atter, ser sig om skarpt fra den ene til den anden. Alle er spændt). Det er beklageligt, at nu, da Norges Frihedsstund skulde nærme sig, at nu Hindringer, som man kalder uoverstigelige, lægges os i Veien, at vore egne Landsmænd raaber til os: «Det er umuligt; vi kan ikke bestaa som en selvstændig Stat — vi maa give os i fremmed Vold»! Længe har man raabt til os: «Vi mangler Fødemidler uden hvilke intet Land paa Jorden kan bestaa! Og vi kan ikke bære over vore Hjerter, at se det norske Folk dø Hungersdøden!»

Heri er der allerede nu indtraadt en Forandring. Korn tilføres os i Overflødighed til alle norske Byer og Havne. Men hine ømme Patrioter synes af sin lidenskabelige Kjærlighed til Fædrelandet at hindres fra at se, hvad der ligger aabenbart for alles Øine. Og naar Sandheden ikke længer kan skjules, da opløfter disse Norges Venner et nyt Klageskrig: «Vort forvirrede Pengevæsen, vor ødelagte, Kredit er Grunden til al vor Ulykke!» Hvo undres herover? Hvo ved ikke, at Venskab og Kjærlighed stedse er mistroisk og frygtsom? Naar saa hertil føies de blodige Krige, som truer os, da bliver efter de samme ømme Patrioters Mening vor Stilling ikke længer tvilsom; vor sørgelige Lod er kastet! Dog, hvad siger jeg — sørgelige? Nei langt ifra! Den bliver misundelsesværdig! Vi forenes med Nabolandet, et Land, som flyder med Melk og Honning, hvis Pengevæsen er i den ypperligste Tilstand, hvis Forraadskilder ere uudtømmelige, et Land, hvor Undertrykkelse, hvor misbrugt Stormandsvælde er ukjendte Navne! Vi forbinder os med et Folk, som stedse har elsket os broderligt, men hvis Kjærlighed nu er stegen til en saa ubegribelig Høide, at det endog vil fri os fra den Byrde selv at bevogte vore Fæstninger, ikke vil tillade os at bære de tunge, brydsomme Vaaben, ikke tillade os i nogle Aar at betale Skatter, men tvertom bære alle vore Byrder, dække vor Mangel og jævne alle Vanskeligheder! Alvorlig! — Naar norske Mænd fortæller os saadant, da beviser det, at Patriotisme ikke alene kan stige til Enthousiasme men endog til Afsindighed. Det falder dog vel ingen for Alvor ind at tro, at en fremmed Magt og allermindst den, hvortil vi er solgte, er beredvillig til at bære vore Byrder og befri os fra vore Sorger? Og det falder vel heller ikke for Alvor

nogen god Nordmand ind at ville forudsætte noget saa vanærende om det norske Folk, som at det skulde vægre sig for at ofre den Tønde Korn pr. Mand, hvortil de uhyre Femskillingsmillioner efter en høit anseet Financiers egen Erklæring rettelig reducerer sig, for at hævde sin Frihed og Selvstændighed? Jeg er en fattig norsk Embedsmand; jeg har ikke arvede Privilegier fremfor værdigere Mænd; jeg har ikke engang saa meget som Ahner at efterlade mine Børn; men dette ønsker jeg; dette haaber jeg at kunne sige dem en Gang: Norge er frit og uafhængigt; I ere dets frie Borgere; ogsaa jeg har efter ringe Evne bidraget dertil. Ikke vil I forbande mit Støv, fordi jeg ingen anden Arv formaaede at efterlade Eder! Men Du, norske Odelsbonde, som dog har noget endnu mere, som binder dig til Fædrelandet — skulde Du intet ville ofre? Nuvel, saa vælg det eneste, som staar tilbage — vælg svensk Herredømme! Og naar da engang i Tiden dine Efterkommere, sukkende under fremmed Aag læser i Krøniken, hvad Norge, hvad Nordmænd engang har været, naar de da paa det sidste Blad i Norges Krønike læser: «da man skrev Aar efter Kristi Byrd 1814, da solgte Norges Mænd deres Nations gamle Hæder, deres Frihed og Uafhængighed, deres Børns Odel, for en Sum, hvormed hver Mand kunde kjøbe en Tønde Korn» — da vil de forbande vort Minde og bittert spotte med vor Usselhed. Vor Stilling er ikke glimrende, og dog spørger jeg: hvilket Folk i Europa kjøbte Friheden for saa billig en Pris? Europa, hvor næsten hvert eneste Land efter hin frygtelige Erobrers Undertvingelse kan ansees som en begyndende Stat! Frihed alene jubler man tilmøde! Hvad har dog vore Lidelser været imod hines? Spanien har, saalænge dette Land var bekjendt i Europa,

ikke vundet saa megen Agtelse og Beundring som i hine 7 Aar, da det kjæmpede med utrætteligt Mod med stedse voksende Kraft for Frihed og Uafhængighed! At tilintetgjøre sine Eiendomme, forlade Fædrelandet, jage Hustru og Børn ud for at vanke om i ukjendte Egne i den bitreste Nød — det tog de ikke i Betænkning for at vinde hin Skat: Frihed for fremmed Undertrykkelse. Og Eder, Nordmænd, Eder tør man opfordre til saa skammelig en Feighed, til saa skjændig at forraade det gjengivne Fædreland, at bortgive det til Fremmede, til en Arvefiende, for at spare en Haandfuld forslidte Bankosedler! Europas Øine er heftede paa os! De offentlige Tidender taler med høi Beundring om den ædle Beslutning, vi har fattet! O, lad os ikke bedække vort Navn med Skjændsel! Lad os ikke blive til Spot og Latter for de mange Folkeslag, som har lidt saa meget og saa skrækkeligt for at naa det Klenodie, vi har ihænde. Her gives Mænd iblandt os, som truer med at forlade Fædrelandet, saafremt det bliver frit. Bort med dem! Lad dem længe nok fly det Land, hvis uægte Sønner de ere —! Kun at de vilde gjøre os den Tjeneste at fortie, fra hvilket Land de uddrog! Jeg for min Del antager altsaa Finantskomiteens Forslag! Om jeg eier eller kan tilveiebringe den Sum Rigsbanksedler, som af mig maatte fordres, ved jeg ikke; men at jeg opofrer indtil den sidste Rest — det ved jeg! (sætter sig.)

(Hurraraab, Larm, Haandklap.)

Teis Lundegaard. Den Tale var pikajord 20 000 Rigsbankdaler værd! (Raab: Held Norge! Held hver ærlig Mand!) (Wergeland putter sin skrevne Tale i Baglommen.)

Omsen (op). Hrr. Præsident! Et er Poesi — et andet Prosa! Jeg vil ikke bebreide de talentfulde Herrer af Finantskomiteen —

Teis Lundegaard (afbryder) Nei no vil me stemme — no vil me pikajord stemme! (Raab paa Afstemning).

Præsidenten. Som Sagerne viser sig at staa, vil jeg erklære Debatten for afsluttet. Afstemningen foregaar! De Herrer, som stemmer mod Finantskomiteens Forslag vil behage at række Hænderne i Veiret! (Wedel og nogle med ham rækker Hænderne i Veiret). Med 76 mod 29 Stemmer er Statsgjælden og Budgettet garanteret! (Wedel reiser sig bleg, men sætter sig atter). Det norske Folks Grundlov er nu given og dets Finantser af Folket garanteret. Lader os saa mine Herrer vælge den Mand, der, som vi haabe, til Norges Held skal bestige Haakon Adelstens og Sverres i Aarhundreder ledige Throne! (Haandklap, Bravoraab.)

Omsen. Jeg tillader mig at foreslaa, at Kongevalget udstaar, til Stortinget samles næste Gang, om Norge da maatte have faaet Fred eller nogen af Stormagterne har erkjendt Landets Uafhængighed!

Christie. Europas Øine er i dette Øieblik henvendt paa os. Hvad vilde dette Europa sige, om Norge ikke turde fuldende, hvad det saa heltemodig har begyndt? (Bifald.)

Grev Wedel. Det forekommer mig, at her idag er gjort mere end nok — og Tiden er allerede langt fremskreden. Jeg skulde foreslaa, at Valget udstod i alle Fald til imorgen!

Teis Lundegaard. Nei no vil me stemme! Imorgo er det Sundag; daa arbeier inkje eg.

Grev Wedel. Barmhjertighedsgjerninger og Ting, som ikke taaler Opsættelse er vel tilladt ogsaa paa Søndagen — ikke sandt Hrr. Præsident?

Teis Lundegaard. Ingjen her skal lere mig Bibel aa Kristendom! «Falder din Okse eller Asen i en Brønd om Søndagen, saa maa Du trække dem op», siger Skriften: Og er der nu Okser eller Asener her i Riksforsamlingjen, som er fallen i Brunnen idag, saa ska eg pikajord nuk trækkje dem op; men daa gjer me det likesaagodt no — paa Flekken. No vil me stemme!

Præsidenten. Jeg foreslaar altsaa Kongevalg idag og sætter den Sag under Afstemning. De, som stemmer imod, behage at række Hænderne i Veiret (Wedel og nogle med ham rækker Hænderne op). Forslaget er vedtaget. Kongevalget finder Sted. Jeg tror at have Forsamlingen og hele Folket med mig, naar jeg foreslaar valgt til Norges Konge den Mand, som i en alvorlig Stund med saa stor Offervillighed har gjort Landets Sag til sin — vor elskede Regent, Prins Christian Fredrik! (Larm, Bifald.) Repræsentanterne behage at afgive sine skriftlige Vota. De, som ere enige, kunne tegne sine Navne i Protokollen; de øvrige behage at gjøre sine Reservationer! (Voteringen foregaar.) — Med samtlige Stemmer, hvoraf 17 med Reservation er Prins Christian Fredrik valgt til Norges Konge. — — Reist er altsaa inden Norges Enemærker Norges gamle Kongestol, som Adelstener og Sverre beklædte! Gud bevare gamle Norge! (alle gjentager Ønsket.) Saa staar da kun tilbage at bringe Hans kgl. Høihed Meddelelsen om det stedfundne Kongevalg og anmode ham om at modtage Kronen og Rigsforsamlingens Lykønskning. Jeg anmoder D'Hrr. Christie og Falsen om som Deputation at opsøge Hans kgl. Høihed i de kongelige Værelser. (De to ud. Forventning).

Prinsen (med Christie og Falsen ind fra Venstre. Alle reiser sig. Han er blek. Gaar midt frem i Salen, hvor der gjøres Plads).

Præsidenten. Deres kgl. Høihed. Jeg har den Ære at meddele, at det frie norske Folk i Kraft af sin Konstitution igjennem sin Rigsforsamling idag enstemmig har valgt Deres kgl. Høihed til Norges Konge, og beder Deres kgl. Høihed at modtage Norges gamle Krone af et Folk, som er Dem i Kjærlighed og Taknemmelighed af Hjertet hengivent!

Prinsen (bevæget). Nordmænd! Det høie Kald, hvortil Medborgeres Tillid udkaarede Eder, er fuldbyrdet. Norges Statsforfatning er grundlagt paa Principer, som i lige Grad vogter. Regjeringsformen for Despotismens Overgreb og Folkeregjeringens Misbrug. Dette gamle Kongerige forlanger en Konge. Ingen Despot, men sit Folks Ven og Fader bør han være. Dette venter Nationen at finde i mig, og jeg følger det hellige Kald ganske at opofre mig for Norges Vel og Hæder trods de Farer og den Møie, som venter mig. Med disse redelige Hensigter og styrket ved Tro paa Guds den Almægtiges Bistand (bevæget) haaber jeg at svare til denne Nationens Forventning. Jeg antager Norges Krone som en Gave fra et trofast og oprigtigt Folk, et Pant paa dets Kjærlighed for mig og min kongelige Æt (løfter sin Haand til Ed). Jeg lover og sværger at ville regjere Kongeriget Norge i Overensstemmelse med dets Konstitution og Love. Saasandt hjælpe mig Gud og hans hellige Ord! — Og nu, Norges udvalgte Mænd, dets tro Sønner! Besværger den Grundlov for det selvstændige Norge, som vi alle trolig vil haandhæve og forsvare! (Høitidelig Taushed).

Professor Sverdrup (frem for Kongen, løfter Haanden til Ed). For Guds hellige Aasyn: Jeg lover og sværger det norske Riges Konstitution og dets valgte Konge Christian den Første Troskab og Lydighed

til Døden. Saasandt hjælpe mig Gud og hans hellige Ord!

Forsamlingen (med Hænder løftet til Ed). Saasandt hjælpe os Gud og hans hellige Ord!

Præsidenten. Længe leve vor elskede Fyrste, Christian den første, Norges Konge! (Hurraraab).

Kongen (bevæget). Nordmænd! Stort er det Maal, Nationen har stillet sig selv, og kun gjennem Endragt kan det naaes. Lad os da i denne høitidelige Stund love hverandre ubrødelig Endrægtighed i gode som i onde Dage. Nordmænd! Enige og tro, indtil Dovre falder!

Alle (med Hænderne løftede til Ed). Enige og tro!

(Salut høres. Musik intonerer Nationalhymne fjernt; Hængebirkenes unge Løv vaier i Vaarvinden.)

(Teppet gaar ned.)

3die Akt.

Personer:

Kong CHRISTIAN FREDERIK.
General HAXTHAUSEN, Overhofmarschalk.
Frøken v. HAXTHAUSEN, hans Datter.
Slotspræst PAVELS.
Professor GEORG SVERDRUP.
Sorenskriver CHRISTIE.
Ritmester ELIESON.
Lieutnant SCHWARTZ.
Generalmajor ORLOW (russisk Gesandt).
Major Baron VON MARTENS (preussisk Gesandt).
Generalmajor v. STEIGENTETSCH (østerrigsk Gesandt).
Sir JOHN FOSTER (engelsk Gesandt).
Lieutnant FALSEN.
Sorenskriver FALSEN.
Generalauditør BERGH.
Fru v. HOLTEN.
Frøken v. STAFFELDT.
Lektor ADLER.
HOFDAMER, HEROLDER.

RAGNHILD.
EN LAKEI. VAGT.

Handlingen foregaar i Begyndelsen af Juli 1814. Scenen er Palæet i Kristiania.

1ste Afdeling.

Scenen forestiller Palæets Have ved Skumring. Til høire og venstre Træer og dybere ind Løvhytter. I Midtgrunden Palæbygningen med Trappe op til Veranda. Verandaens Søiler løvomvundne. Det lyser ud af Salens Vinduer; Dørene i Midtgrunden staar halvaabne. Musik høres; der danses derinde. Fra Havens Løvhytter og Bænke høres Latter og hviskende Samtale; festklædte Damer gaar og kommer mellem Træerne; Springvand pladsker; dæmpet Larm af Mængden udenom Portene fornemmes.

Tilvenstre paa Verandaen i Skygge sidder Professor *Georg Sverdrup* og Slotspræst *Pavels* i dæmpet Samtale.

Idet Teppet gaar op, kommer Lieutnant *Falsen* ud af Salen med Frøken v. Staffeldt. Den dæmpede Samtale mellem Sverdrup og Pavels ophører.

Lieutnant Falsen (med Frøken v. Staffeldt, stanser). Nu gjør De mig aldeles fortvivlet, Frøken v. Staffeldt!

Frøken v. Staffeldt. Naar Hs. Majestæt behager — jeg kan dog virkelig ikke — (ned Trappen med ham).

Lieutnant Falsen. Certainement — quand S. Majesté désire — men en Dame i Deres Position har dog saa mange hemmelige Vaaben, saa mange elskværdige Midler til at gardere sig —

Frøken v. Staffeldt (stanser). Hrr. Kammerjunker Falsen!

Lieutnant Falsen. Tilgiv; men jeg er bleven —

Frøken v. Staffeldt (ser sig om). Taissez-vous!

Lieutnant Falsen (fører hende). — Jeg kunde fortælle Dem! — Denne Vei! (De forsvinder mellem Træerne til høire.)

Professor Sverdrup (til Pavels). Hofluft!

Pavels. Ungdom! Hs. Majestæt synes at trænge Sorgløshed omkring sig.

Sverdrup. Ja — De er jo Hs. Majestæts Sjælesørger!

Pavels (forskrækket). Kjære Hrr. Professor! Gud bevare mig fra at overtage Ansvaret for alt, hvad der ved et Hof kan finde Sted — jeg tror kun at have bemærket, at Hs. Majestæt har et vist Behov efter en og anden Gang at kaste Regjeringens Byrder og glemme sig selv —

Sverdrup. En Konge bør aldrig glemme sig selv!

Pavels (svælger). I en viss Forstand visselig ikke —

Sverdrup. Ellers kan han ogsaa let komme til at glemme Folket!

Pavels (forskrækket). Lader os bede til Gud, at det aldrig kommer til at ske! Om der virkelig skulde være Fare for saadant! (Folder sine Hænder.)

Lieutnant Schwartz (med Frøken v. Haxthausen ud fra Salen — drager Salsdøren i efter sig). Her er kjøligere!

Frøken v. Haxthausen. Men noget mørkt, Hrr. Kammerjunker!

Schwartz. Vi kommer fra alle de blændende Lys. Man vænner sig snart til — (Latter i Løvhytten.)

Frøken v. Haxthausen (stirrer ud). Mennesker overalt!

Schwartz. Hver i sit Lysthus, Frøken — er det ikke charmant?

Frøken v. Haxthausen (slaar med sin Vifte). Jo, her gjør man sig det nok bekvemt; men om det er ganske comme il faut —

Schwartz. En Smule Duft af Æventyr og Glæde og — Tankeløshed, om De saa vil, Frøken v. Haxthausen. Alvoret kan dog ikke gaa ganske nøgent omkring — ved høilys Dag!

Frøken v. Haxthausen (smiler). Her er nu ikke netop Dag! — Hvem skulde tænkt! — Vort lille kjedsommelige, pertentlige Kristiania!

Schwartz. En By med saa mange smukke Damer — kjedsommelig! Impossible!

Frøken v. Haxthausen. Hvor vi maa være Hans Majestæt taknemmelig for denne aandelige Elevation!

Schwartz. Friheden, Frøken, er et uforligneligt Gode!

Frøken v. Haxthausen. Saa ædel og mandig! Og saa smukt, som han taler!

Schwartz. Norge er et lykkeligt Land!

Frøken v. Haxthausen. Ja, d e t er en Konge af Guds Naade!

Schwartz. Jeg kan forsikre Dem, Frøken, at vi endnu staar ved Begyndelsen. Imorgen kommer de nye Udnævnelser — 28 Kammerherrer og 6 nye Kammerjunkere!

Frøken v. Haxthausen (overvældet). Gud!

Schwartz. Hs. Majestæt har de mest europæiske Intentioner — her vil blive en Repræsentation comme il faut!

Frøken v. Haxthausen (ser ind). Hvem danser Hans Majestæt med nu?

Schwartz. Med Frøken Løvenskiold!

Frøken v. Haxthausen. Nu igjen!

Schwartz. Hvad behager, Frøken?

Frøken v. Haxthausen. Intet!

Schwartz. Hs. Majestæt talte nylig om Dem!

Frøken v. Haxthausen. Til hvem?

Schwartz. Til Deres Veninde — Frøken Løvenskiold!

Frøken v. Haxthausen. Hvad sagde Hs. Majestæt?

Schwartz. Des belles choses — men han saa hele Tiden paa Deres Veninde! Ja, hun er da ogsaa deilig!

Frøken v. Haxthausen. Nu er De ondskabsfuld!

Schwartz. Jaloux, Frøken — aa De ved saa godt —

Frøken v. Haxthausen (opdager Sverdrup og Pavels — tier).

Schwartz (opdager dem ogsaa). Ja, er det ikke en deilig Aften?

Frøken v. Haxthausen. Henrivende? Bare vi kunde finde Clara!

Schwartz. Frøken v. Staffeldt og Kammerjunker Falsen — de gik denne Vei — kanske i et af Lysthusene — (vil ned).

Professor Sverdrup (frem. Pavels blir siddende i Skyggen). Hrr. Lieutnant Schwartz — ikke sandt?

Schwartz (bukker). Kammerjunker, Hrr. Professor!

Sverdrup. Siden igaar — undskyld! Godaften, Frøken v. Haxthausen! De unge Herskaber amüserer sig!

Schwartz. Det faldt os for varmt derinde, Hrr. Professor!

Sverdrup. Ja, Virkeligheden er betydelig kjøligere. Apropos — danser Hs. Majestæt fremdeles?

Schwartz. Selvfølgelig. Hs. Majestæt er Pligtopfyldelsen selv.

Sverdrup. En Konge har mange Pligter. Apropos — modtager virkelig Hs. Majestæt iaften de udenlandske Magters Gesandter?

Schwartz (afgjort). Lige efter Ballet!

Sverdrup. Jeg beundrer Hs. Majestæts Elasticitet.

Schwartz. Hs. Majestæt er Diplomat. Man lader sig ikke imponere.

Sverdrup. Da er dog Situationen alvorlig nok.

Schwartz. Vraiment, Hr. Professor; men —

Sverdrup. Efter Ankers mislykkede Mission til England staar vi ligeoverfor Nationens alvorligste Øieblik — det er den nøgne Sandhed!

Schwartz (elskværdig). Sandheden, Hr. Professor — tør gaa nøgen omkring; men Friheden — excusez-moi — trænger at have en Smule paa!

Pavels (frem). Hr. Kammerjunkeren mener, at det er Frihedsberuselsen, som skal redde Folket —?

Schwartz. Jeg mener — Bon soir, Deres Velærværdighed — (der hilses) jeg mener, at Repræsentationens Purpurkaabe bør dække over Situationens Nøgenhed, — den har reddet mangen Nation fra Undergang! *Mundus vult decipi*, Hr. Professor?

Sverdrup. Sed populus non, Hr. Kammerjunker! Folket ikke!

Schwartz. Jeg mener fremdeles, Hr. Professor, at dette Folk mer end andre føler det som en Livsfornødenhed at nyde Glæden af sin unge Frihed, Frugten af det nye, som er kommet!

Sverdrup (alvorlig). Unge Mand! Det er noget andet nyt, Folket venter, stabilere Forhold, sikker Grund under Fødderne!

Schwartz (betagen). Hr. Professor! Jeg tør forsikre Dem om, at Hs. Majestæt af al Kraft arbeider paa at grundfæste sin Throne og sikre Friheden! Igaar begyndte Udnævnelserne af Hofetaten. Kam-

merherrerne og Kammerjunkerne er allerede udnævnte og Hofreglementet udarbeidet —

Sverdrup. Da er Norge frelst! Da er vi trygge, Deres Velærværdighed!

Pavels (smiler). Da er vi trygge!

Schwartz. Mine Herrer undervurderer Betydningen af en ordnet Hofstat; de udenlandske Magters Gesandter vil vide at vurdere den!

Sverdrup. Maatte De spaa sandt, Hr. Kammerjunker. Men à propos, De, som ved alt: Er Grev Wedel her iaften?

Schwartz (forundret). Greven? Hs. Majestæt har forlængst ophørt at invitere Greven.

Sverdrup. Han kom aldrig. Og Kammerherre Ankers?

Schwartz. Selvfølgelig heller ikke.

Sverdrup. Men Fru Konferentzraadinden?

Schwartz. Jeg ved virkelig ikke —

Frøken v. Haxthausen. Fru Konferentzraadinde Anker har ladet sig undskylde; Luften i Kristiania bekommer hende ikke vel —

Sverdrup. Luften paa Eidsvold er unegtelig renere!

Schwartz. Jeg finder Kristiania charmant! Et frit Hof som Repræsentant for et frit Folk kan neppe udvikle sig under favorablere Omstændigheder!

Sverdrup. Maatte De atter spaa sandt, Hr. Kammerjunker! Maatte Friheden ved Hoffet blive en værdig Afglans af Folkefriheden! (bukker).

Pavels. Gud bevare Hs. Majestæt baade for sit Hof —

Schwartz (smilende, bukker). Og for sit Folk, Deres Velærværdighed! (gaar hilsende med sin Dame Trappen ned).

Pavels (mod Sverdrup, dæmpet). De er en modig Mand, Hr. Professor! Hvert Ord kommer til Hs. Majestæt!

Sverdrup (tørt, sætter sig). Det var netop Meningen, Deres Velærværdighed. Hs. Majestæt bør dog faa at vide, at dette Væsen misbilliges af alle alvorlige Fædrelandsvenner!

Pavels (folder Hænderne). Det bliver desværre vistnok nødvendigt!

Sverdrup. Vi venter en Fornyelse af Kongedømmet i konstitutionel Aand i Overensstemmelse med Tidens Ideer, og saa faar vi en naragtig Repetion af det dødsdømte og forgangne —! Purpurkaabe over Alvoret! — Aa nei! Det er noget ganske andet; det er ligefrem —

Pavels. — En Narrehætte, Hr. Professor.

Sverdrup. Det er Ordet! Ikke at tale om, at denne ødsle Hofholdning ruinerer Landets svækkede Finantser, saa en Grev Wedel omsider tør faa Ret —; jeg forstaar ikke, at Hs. Majestæt, som dog har saa skjønne Intentioner —

Pavels. Hs. Majestæt er en forunderlig Blanding af Styrke og Svaghed, af Begeistring og Lyst. Han charmerer Folket — det er som beruset af hans Person —

Sverdrup. Da er det paatide, at den Drukkenskab stanser. Der fortælles allerede de besynderligste Historier om halvgalante Æventyr mellem Hoffets Kavallerer og unge Damer af Byens fornemme Familier — ja selv ikke Hs. Majestæts Person gaar fri! Her tales om en ung Kvinde af Folket —

Pavels. Det skal desværre virkelig forholde sig saa. Hs. Majestæts Passion for denne Kvinde er aldeles uforklarlig — aldeles extraordinær —

Sverdrup. Og De, som Hs. Majestæts Sjælesørger?

Pavels. Overtag min Plads, kjære Hr. Professor! Hs. Majestæts ægteskabelige Forhold er som bekjendt yderst ulykkelige, og med hans let bevægelige Sind og stærkt passionerede Gemyt —

Sverdrup. Man faar beherske sine Passioner. Det var Deres Velærværdigheds absolute Pligt at tale aabent med Hs. Majestæt om dette. Hoffet maa være uplettet, skal vi faa Respekt som Folk!

Pavels (trækker paa Skuldrene). Det kunde jeg gjerne, — og Hs. Majestæt vilde angre og indrømme — for atter at begynde paa samme Vis!

Sverdrup (mørk). En Brist i Sjælen! Saameget sørgeligere netop nu og for os; thi svigter Hs. Majestæt, da er Norge styrtet i den dybeste Fornedrelse! Jeg begynder at forstaa Enevold de Falsens Skjæbne, og havde jeg ikke min usvigelige Tro paa et naadigt Forsyns Styrelse, da kunde jeg fristes til at fortvivle som han!

Pavels (bestyrtet). Naar De virkelig føler saaledes, da burde De, hvis Ord dog er som en rungende Kirkeklokke over Norge, raabe det ud!

Sverdrup (tungt). De har Ret! Jeg er som en Kirkeklokke — det er min Styrke og min Svaghed. Drives jeg af en mægtig Kraft eller af store Begivenheders Magt, da synger jeg af fuldt Bryst; men svigter Haanden, som bevæger mig, da tier jeg og sørger — det er m i n Brist i Sjælen, Deres Velærværdighed! Nu stod mit Haab til ham, Kongen — og saa har han samme Feil som jeg — er Redskab kun, ei Kraft!

Pavels. Hr. Professor! De undervurderer Hs. Majestæt som Dem selv! Den, som hørte det stolte Svar, Hs. Majestæt gav de svenske Kommissionærer, han kan ikke tabe Troen paa Hs. Maje-

stæts Evne og Villie til at fuldbyrde Folkets Befrielse!

Sverdrup. Den Gang stod Hs. Majestæt baaren af Folkebegeistringen og i Haab om al Verdens Sympathi; men nu, da han staar alene imod Europas samlede Magt, i den dybeste Nød — hos hvem skal han nu hente Kraft? Og siden — siden — (griber pludselig Pavels i Armen og stirrer ned i Haven).

Ragnhild (kommer fra Venstre mellem Træerne, søgende, sniger sig langs med Gelænderet tilhøire, stanser og stirrer ind i Salen. Hun slaar begge Hænder for Ansigtet, sukker, snur langsomt og gaar samme Vei som hun er kommen.)

Sverdrup (betagen). Hvem var dette?

Pavels. Hin unge Kvinde!

Sverdrup (hvisker). Saa skjær og fager! (mumler). Forvildede Barn, med sit Haab til en Drøm! Slig gaar ogsaa Folket sukkende mellem de Mægtiges Letfærdighed, indtil det kanske tilslut opdager, at det kun har været en Konges Elskerinde, daaret af en stakket, svigtende Begeistring, som brister for den kolde Virkelighed! Kom lad os gaa til Audientssalen! (gaar et Par Skridt ned, stanser).

Ritmester Elieson (fulgt af Generalauditør Bergh og flere festklædte Herrer, kommer ind fra venstre og Trappen op). Godaften, Hr. Professor! Godaften, Deres Velærværdighed! (der hilses). Skal Herrerne allerede gaa?

Professor Sverdrup. Kun til Audientssalen — vi danser ikke. Har nogen seet Christie iaften?

Generalauditør Bergh. Han er tilsagt —

Pavels. Saa er han vel i Audientssalen.

Ritmester Elieson. Sorenskriver Falsen gik netop ind —

Bergh. Hs. Majestæt har ofte Konferencer med Falsen og Lector Adler!

Pavels (til Elieson). Gratulerer med Udnævnelsen, Hr. Staldmester!

Ritmester Elieson. Tak, Tak! Deres Velærværdighed!

Sverdrup. Fra Ritmester til Staldmester! Fra Dynen og i Halmen!

Ritmester Elieson. Man kan jo ikke godt unddrage sig —

Sverdrup. Nei, det er jo en national Pligt!

Bergh (grætten). Jeg er ligefrem i daarligt Humør — og saa at man skal resikere at faa saadant noget paa sig — (tar sig til Ryggen).

Pavels. Aa, det er vel en eller anden Fugl, som — Det kan vel vaskes af! (vil se.)

Bergh. Nei, det er disse —

Sverdrup. Det er sandt, Du er jo bleven Kammerherre. Men i al Verden, hvad er det for Knapper? — er Du bleven kongelig Kudsk?

Bergh (ler tvungent). Du kan saa sige? Men hvad skal man gjøre? Nøgler til det Brug findes ikke i hele Norge.

Sverdrup. Ikke engang paa Theatret?

Bergh (grætten). Nei! Man maa bestille fra England! (Der lees dæmpet af samtlige.)

Sverdrup (bryder af). Og disse Narrestreger midt oppe i de alvorligste politiske Forviklinger! Hvis ikke her kommer en ny Orden —

Ritmester Elieson. Hs. Majestæt har det allerede under Overveielse. Dannebrogsordenen er jo en Umulighed.

Sverdrup (tørt). Jeg mente en ny Tingenes Orden. (der lees).

Pavels (muntert). De er prostitueret, Hrr. Staldmester. Det er Dem, som repræsenterer Umuligheden!

Ritmester Elieson. Jeg er Gud ske Lov ikke alene — vi er seks og tredive!

Sverdrup. Da er Norge frelst!

Bergh (snur tvært). Farvel!

Sverdrup. Nei vent! (holder ham ved Knapperne). Nøglerne til den dybere Forstaaelse kommer nok fra England, vær tryg paa det! (følger Bergh Trappen ned og videre.)

Pavels (til Elieson). Følger De?

Ritmester Elieson. Jeg beder meget om Undskyldning; men mine Pligter kalder — (ser mod Salen).

Pavels. Ja der danses nok Gallop; Farvel Hrr. Staldmester! (Elieson op Trappen og ind) Gaar Herrerne kanske med?

De øvrige (forlegent). Vi skulde nok samme Vei, Deres Velærværdighed! (bukker og gaar Trappen op. De gjør sig istand ved Døren, gruer sig, men tager endelig Mod til sig og gaar samlet ind.)

Pavels (som har iagttaget dem, staar en liden Stund stille. Drager et dybt Suk, folder Hænderne; ser mod Salen, gaar saa endelig samme Vei som Sverdrup og Bergh, meget alvorlig og med foldede Hænder).

Festklædte Damer (bevæger sig i Skumringen. Gjennem Salens halvaabne Døre høres Tonerne af en Lanciers).

1ste Dame (vugger i Takten). Ak, saa deiligt!

2den Dame. Lanciers! Vi gaar ind! —

3die Dame. Hvor er Kavallererne? Hvor er Lieutnant Falsen?

4de Dame. Hys! Formodentlig i et af Lysthusene — her er saa mørkt.

1ste Dame (fremdeles optagen af Musiken.) Er han ikke deilig?

2den Dame. Hvem? Falsen?

1ste Dame. Kongen naturligvis!

Alle tre. Gud!

4de Dame. Hyss!

1ste Dame. Som han danser! Du søde Gud — en flyver!

2den Dame. Har du danset med Kongen?

1ste Dame (nikker). Igaar!

3die Dame. Hvad sagde han?

1ste Dame (nynner).

4de Dame. Hysss!

1ste Dame. Og saadanne Øine! — aa, man kan blive rent bedrøvet!

Alle. Bedrøvet!

4de Dame. Hysss!

1ste Dame. Hs. Majestæt bærer paa en Sorg! — Han har ingen Dronning!

4de Dame. Hyss Hyss!

Alle (deltagende). Aah!

1ste Dame. Han sørger sin fraskilte Gemalinde — Prinsesse Charlotte!

4de Dame. Hys! Det er ikke d e t! (Alle om hende.) Kongen er forelsket.

2den Dame. Det var ogsaa noget!

4de Dame. I en norsk Bondepige!

Alle. Ah?

1ste Dame. Aa, paa den Maade!

2den Dame (hen). Saa gauche!

1ste Dame. Nei, det er jo netop comme il faut!

4de Dame. Hun skal være her i Palæet!

Alle. Her!

4de Dame. Hys! (Stilhed.)

1ste Dame (dæmpet). Tænk, en Bondepige!

4de Dame (hvisker). Hun skal være af gammel Kongeæt! Fra Gudbrandsdalen!

Alle. Aah!

1ste Dame. Saa romantisk!

3die Dame. Rent et Æventyr!

2den Dame. Saa abnormt!

1ste Dame. Vist ikke! Saadant har mange Konger gjort!

2den Dame. Og altid er det gaaet galt!

4de Dame. Det er netop det æventyrlige! — men farligt!

2den Dame. Og alligevel gjør de det om igjen!

1ste Dame. Kjærlighed er blind.

3die Dame (munter). Som ikke ser o s! (Alle ler).

4de Dame. Hys!

Alle (hviskende). Som ikke ser os! (ler dæmpet.)

4de Dame. Det er derfor Kongen ser saa tungsindig ud — undertiden!

1ste Dame (nynner).
Amor giver Glæde, Amor giver Kval.
Amor gjør lykkelig, Amor gjør gal!

4de Dame. Hyss! Er du bleven gal Emilie?

1ste Dame. Ja. forsaavidt — (nynner). Vi gaar ind!

4de Dame. Nei, nei! Snart kommer Hs. Majestæt i Haven!

1ste Dame. Hvoraf ved du det?

4de Dame. Schwartz fortalte —

3die Dame. Hvor er Schwartz?

4de Dame (peger mod Lysthuset). — med Frøken v. Haxthausen!

3die. Aha!

2den Dame. C'est n'ait rien! Schwartz er anderswo engagiert — det ved man da! Apropos — ved I, hvad Slotspræsten siger om Schwartz? — Han er Kongens Hofnar! (alle fniser).

1ste Dame. Ja; men han er da deilig!

3die Dame. Ravissant! Og forelsket i alle —

2den Dame. Apropos! Hvorfor er ikke Frøken Motzfeldt her i Aften?

4de Dame. Hys! Ved I ikke det? Hun fik en Reprimande forrige Gang gjennem Overhofmarschalckinden —

3die Dame (alle spændt). Hvorfor det?

4de Dame. Fordi hun ikke var nok decolleté!

Alle (tager sig forskrækket til Barmen). Gud!

2den Dame. Det ligner hende!

4de Dame. Man siger, at nu skal Reglementet skjærpes. Hans Majestæt skal ikke være fornøiet.

1ste Dame (undskyldende). Vi er jo et ungt Folk!

4de Dame. Hys! Hans Majestæt!

Alle. Hs. Majestæt! (paa Flugt).

1ste Dame. Nei, vi bliver da sandelig staaende! Hs. Majestæt har allerede seet os. (Staar. De andre stanser ogsaa.)

Kongen (fulgt af Sorenskriver Falsen og Lektor Adler kommer fra Salen ud paa Verandaen og gaar Trappen ned. Der hilses.) Damerne ere alene!

1ste Dame (de neier alle.) For Øieblikket, Deres Majestæt!

Kongen (smiler og gaar videre). Hvor her er luftigt og svalt! (Ud tilhøire med sit Følge.) *Damerne* (spreder sig nynnende og følger nysgjerrige. Styrter straks med susende Kjoler tilbage og forsvinder tilvenstre, idet Kongen atter kommer ind fra høire.)

Kongen (til Falsen). Sans manières de la cour — complêtement Falsen!

Falsen (smiler). Et nyfødt Folk, Deres Majestæt!

Lektor Adler (stille). Den blaaøiede Forundring!

Kongen (mod Adler). Det er kanske ridicule —; men — det generer mig! Ikke engang les dames de la grande société er ganske comme il faut!

Lektor Adler. Oprindeligheden er Skjønhedens Hjerteblad, Deres Majestæt! Støvet paa Frihedens Sommerfuglvinger!

Kongen. Misforstaa mig ikke! Men visse Formalia er dog nødvendige —

Lektor Adler. Historien viser, at det er intet, et ungt Folk hurtigere tilegner sig, end de rent ydre Ting — om til Folkets Gavn — ja derom tier Historien.

Kongen. Det er alligevel en Nødvendighed! Magterne maa dog se, at Norge er en civiliseret Stat!

Lektor Adler. La civilisation c'est la liberté, Deres Majestæt. Frihedens Dragt er Enkelhed.

Kongen. Og Skjønhed, Adler! (peger). Der faldt en Stjerne. Iøvrigt — det er ogsaa *mig* en Nødvendighed! Nøgen kan jeg ikke staa i den store Kamp mod Europa — vistnok den tungeste Strid, en Konge har stridt for sit Folk!

Lektor Adler. Den skjønneste Opgave, Historien kjender. At indvie en ny Tid!

Kongen (lægger mildt sin Haand paa Adlers Arm). Drømmer!

Falsen. Jeg har altid forstaaet Deres Majestæts vanskelige Stilling, og jeg er fremkommen med et Forslag til at lette den. Tag Pontecorvos Plads som svensk Thronarving, og den nordiske Union er sikret. Prins Christian Augusts paabegyndte Plan bliver da gjennem Deres Majestæt fuldbyrdet, og der skal opstaa et Norden, større og skjønnere end nogen ahner!

Kongen (mørk, ser sig om. Taler dæmpet.) Christian August døde. Det var min første Tanke, da den store Ulykke rammede Danmark og Norge, at optage hans Politik. Nu føler jeg denne Tanke som Svig. Den giver mig Dødsfornemmelse. Det er Uafhængigheden, dette Folk sukker efter, — ingen Forening! Ikke sandt, Adler?

Lektor Adler. Al Vekst kræver Frihed. Kun det fuldvoksne kræver Forening.

Kongen. Ser De, Falsen! Adler er bleven min Samvittighed, som han i sin Tid var Deres!

Lektor Adler. Jeg er kun en ganske stille Logiker, Deres Majestæt.

Kongen (betagen). Jeg siger Dem, Falsen, at hver Dag, Solen gaar op over det frie Norge, føler jeg som en Glædesdag; men Nætterne! Nætterne! De er en Kamp mod Døden!

Lektor Adler. I alt stort er Livet Indsats, Deres Majestæt!

Kongen. Jeg er som en Mand, der bærer paa en dødelig Sygdom, men tier for ikke at berøve sine Kjære deres Glæde — (i Angst) Adler! *Er* jeg en Konge for dette Folk?!

Lektor Adler (dybt greben). Deres Majestæt! Guld prøves i Ild! Fremtiden er Deres Majestæts Dommer!

Falsen (varmt). Aldrig har jeg tvilet om Deres Majestæts fuldtro Sind!

Kongen (griber Adler om Armen og ser mod venstre — hvor

Ragnhild kommer ind som før, søgende. Hun ser Kongen og stanser. Vender sig bort).

Kongen (gaar hen. Hun ser ham; klynger sig til ham; der tales ikke.)

Ragnhild (vender sig langsomt og gaar ud til venstre)

Kongen (tilbage til de to). Om en kort Stund skal det altsaa afgjøres! Om en kort Stund skal jeg staa alene paa dette Folks Vegne mod hele Europas Magt og Villie. Da vil jeg tænke mig et kjært Ansigt! (ser betagen hen.)

Adler. Deres Majestæt staar for Guds Ansigt!

Kongen. I forstaar mig ikke. Min Pligt mod Gud kan afholde mig fra Forvildelser; men skal jeg øve Daad, da maa jeg se et kjært Ansigt!

Falsen. Deres Majestæt! Landet venter en Dronning!

Kongen (smiler bittert). Kongen Falsen, skulde være Landets øverste Borger — og intet andet. Saa fik han kanske være Menneske! — Hun fløi mig som en Svale i Fanget!

Adler. Deres Majestæt! Vi er ikke alene!

Kongen (tager sig træt om Hovedet). Undskyld mig — Der faldt atter en Stjerne! (i Overgang.) Hvor her er lummert! Hvor Poplerne dufter stærkt i Aften. Man kjender sig saa beklemt og forladt! Hvad er det? (Larm, Lys og Tog med Fakler fornemmes.)

Falsen. Det er Ungdomstoget, Deres Majestæt. Studenterne og Latinskolen, som kommer for at hilse Deres Majestæt med Sang!

Kongen. Jeg troede, det var! — lad dem kun komme. Alt, hvad der giver Glans og Fest er velkomment

iaften! (op Trappen fulgt af de to. Stanser paa Trappens øverste Trin.)

Toget (ind fra høire under Musik, danner Halvkreds med Fakler. Hofdamer og Kavallerer fylder Fonden. Mænd ud fra Salen fylder Verandaen. Blandt Kavallererne Schwartz med Frøken v. Staffeldt og Kammerjunker Falsen med Frøken v. Haxthausen og Fru v. Holten. Blandt Mændene Haxthausen, Pavels, Sverdrup, Bergh, Christie m. fl. De fornemste omkring Kongen.)

Kongen (til Fru v. Holten). Et smukt Tog!

Fru v. Holten. Deres Majestæt er elsket!

Kongen. Tør jeg tro det?

Fru v. Holten. Deres Majestæt — jeg — vi — jeg tør forsikre Deres Majestæt, at vi alle — ofrer alt paa Jorden for Deres Majestæt!

Kongen (smiler vemodigt). De Ord, vil jeg ved Leilighed minde Dem om, Frue!

Fru v. Holten. Jeg er lykkelig, Deres Majestæt!

Kongen (til Sverdrup). Deres Aand taler gjennem dette! (ser udover).

Georg Sverdrup. Frihedens Aand, Deres Majestæt!

Koret (indtoner.)

Norge!
Troskabs og Kjærlighedslandet,
Land, som er løftet mod Gud!
Norge!
Herlig af Mulmet opstandet,
Frihedens Blomst foldet ud!
Hundred Aars Savn
dø i din Favn,
Norge, du elskede Navn!

*

Norge!
Sverrers og Haakoners Rige,
Baune paa sagagraa Fjeld!
Norge!

Frihedsforklaret Du stige
ind under Lystankens Væld!
Vidaaben Favn!
Klippetryg Havn!
Norge er Frihedens Navn!

Horn bryder ind — Raab af Vagten og stor Uro tilhøire. Sangen stanser; Kongen bliver staaende og stirre mod høire. En Officer frem til Haxthausen og melder.)

Haxthausen. De fremmede Magters Gesandter, Deres Majestæt! (Dødsstilhed).

Kongen (staar og stirrer). Lad dem komme! (til Koret.) Tak, unge Venner, Tak! (til Haxthausen.) Jeg ønsker Hrr. Overhofmarchalckens og Hrr. Sorenskriver Christies Tilstedeværelse ved Audientsen!

Haxthausen. Som Deres Majestæt befaler!

Kongen (gaar Trappen op, fulgt af Haxthausen, som gjennem Lieutnant Falsen og Schwartz har givet sine Ordre. Schwartz opsøger Christie — som straks følger Kongen; Falsen gaar tilhøire mod Udgangen for at ledsage Gesandterne. Der er dødsstille. Man hører Vagten kommanderes «Giv Agt» og «Præsenter Gevær»).

Gesandterne (ledsagede af Kammerjunker Falsen kommer ind fra høire. De hilser let og gaar Trappen op. Fløidørene slaaes op).

Herold (idet Gesandterne gaar ind i Salen). Hs. britiske Majestæts Gesandt, Sir John Foster! — Hs. russiske Majestæts Gesandt, Generalmajor Orlow! — Hs. østerrigske Majestæts Gesandt, Generalmajor v. Steigentetsch — Hs. preussiske Majestæts Gesandt, Major v. Martens! (Adjutanten følger — Dørene lukkes — der er knugende Stilhed.)

Georg Sverdrup (frem paa Trappen). Store Magters Bud afbrød vor Sang — men den allerhøieste Magt histoppe beskytter Frihed og Ret. Syng I, Børn, ud om Norge! Thi paa Eder skal Landets Fremtid bygges.

Koret (synger).

Konge!
Du, hvem vi Troskab har svoret,
fold Du kun Banneret ud!
Konge!
Aldrig har Normannaordet
sveget sin Drot og sin Gud!
For dine Krav
Livet vi gav.
Norge, vor Vugge, vor Grav!

(Teppet ned.)

2den Afdeling.

Scenen er Kongens Audientsværelse i Palæet. Døre tilvenstre i Forgrunden og tilhøire i Mellemgrunden. Over Mellemgrunden bredt Bord med Stole og Kongens Sæde i Fonden mod Baggrunden. I Baggrunden Trappeforhøining, som gjennem en Dør med store Vinduer fører ud til en Altan. Salonens Udstyr er elegant Empire; der er festlig Belysning.

Kongen (sidder i sin Stol; bag ham, tilhøire, staar Præsident Christie, tilvenstre Overhofmarschalcken, General Haxthausen. Ved Bordet — tilhøire sidder Gesandterne. Den russiske Gesandt, Orlow, staar).

Orlow. Saa maa jeg da erklære for Deres Naade, at de allierede Magter som Garanter for Kielertraktaten forlanger dennes Opfyldelse uden Ophold og i hele dens Udstrækning. Hvad dette Folks Skjæbne vil blive, hvis det modsætter sig og apellerer til Vaabnerne, er visselig ingen Tvivl underkastet. Norge vil blive en Provins under det Land, med hvilket det kunde have indgaaet en lykkelig Forening under Bibeholdelse af al rimelig Frihed og Selvstændighed. Det er af Hen-

syn til Deres Naade og det norske Folks Lykke, Magterne har valgt Underhandlingernes lempelige Vei; — Det beror paa Deres Naade selv, hvorvidt Lempfældigheden skal fortsættes eller ombyttes med strengere Repressalier.

Kongen. Efter de Erklæringer, som De, Hrr. Greve, paa de samlede Stormagters Vegne afgiver, synes det, som om vi maatte opgive ethvert Haab om Vort Folks Frelse; men Vi stoler paa, at Gud ikke vil forlade vor retfærdige Sag. Vi tilstaar det aabent: Vi havde regnet paa Stormagternes Retfærdighedsfølelse! Vi havde haabet, at de samme ædle Grundsætninger, som har ildnet dem til andre europæiske Folkeslags Befrielse, ogsaa vilde lede deres Fremgangsmaade mod det norske Folk, at de Magter, som har gjengivet Tyskland og Spanien Friheden, ikke paa samme Tid vilde skride til en Undertrykkelse af det norske Folk, hvis Troskab mod indgaaede Forpligtelser er al Verden bekjendt, som ikke har gjort nogen noget ondt og som kun ønsker at leve i Ro og Fred imellem sine Fjelde. Vi ser med Sorg og Smerte, at vi har taget Feil; men Vi har handlet ud af Vort Hjertes inderste Overbevisning, efter de bedste Grundsætninger, og Vi agter at leve og dø saaledes.

Orlow (greben). Deres Naade! Der har visselig ingen tænkt at undertrykke det norske Folk!

Foster (reiser sig halvt). Ingen, Deres Naade!

Orlow. Det er kun Foreningen med Sverige, som kræves. —

Steigentetsch. Aftalerne maa opfyldes, Deres Naade!

Martens (stryger sit Skjæg).

Orlow. Iøvrigt vil Magterne respektere Folkets Ønsker!

Kongen. Men Folket ønsker ikke en saadan Forening! Aarhundreders Krige har gjort disse Nationer fremmede for hinanden; i Aarhundreder har dette Folk baaret en Forenings Byrder, indtil Skjæbnen løste det fra dets Ed — det er Uafhængigheden, sin urgamle Frihed, det norske Folk kræver i al Retfærdigheds og al Folkerets Navn!

Steigentetsch (reiser sig). Europa kjender intet norsk Folk, Deres Naade!

Kongen (reiser sig). Da kjender Vi det — Gud ske Tak derfor! — Og Vi ved, at før vil det falde til sidste Mand, før skal dette herlige Land ligge øde, dets fattige Hjem brændte, dets Kvinder og Børn ihjelhungrede, før det vil opgive sin Selvbestemmelsesret! (*Christie* har løfted sit Hoved og staar nu høi og stolt, mens han stirrer paa Kongen, som har sat sig.)

Orlow (efter Taushed). Jeg kan ikke andet end beundre Deres Naades Følelser, endskjønt jeg maa beklage det Resultat, hvortil de vil føre!

Kongen. Mine Herrer Gesandter! Bitter Skuffelse har Vort Møde med Eder idag bragt os, I, hvis Kald skulde være at øve den høieste Retfærdighed mellem Folkene; men bittrest har Englands Holdning skuffet os — dette Land, hvis fribaarne Folk gjennem udstrakt Handelsforbindelse og fælles Civilisation fra gammel Tid har været knyttet til det norske Folk som Forbillede i Venskab og Forstaaelse!

Foster (reiser sig). Deres Naade! Jeg tror ikke at overskride min Kompetence eller krænke den diplomatiske Diskretion ved at udtale, at den engelske Nations Sympathi er paa det norske Folks Side. Men Norges Forening med Sverige er Slutstenen paa det store Fredsverk, som Magterne

med saa store Opofrelser har gjennemført; den engelske Regjering har givet sit Ord, og det vil den aldrig bryde.

Orlow. Hs. keiserlig russiske Majestæt er i samme Casus, Deres Naade.

Kongen. Det har, oprigtig talt, ogsaa undret os, at Hans russiske Majsetæt ivrer saa varmt for Kielertraktatens Gjennemførelse og for at give Sverige et Supremati i Norden under et fransk Dynasti — som ved given Leilighed kan komme til at staa Ruslands Interesser iveien, medens to frie Folk paa den skandinaviske Halvø vilde garantere den politiske Ballance!

Orlow (med et Blik paa Foster). Hans russiske Majestæt har givet sit Æresord baade til de allierede og til Prinsen af Pontecorvo — det bliver Hs. Majestæt en Honneursag at drive Foreningen igjennem.

Martens (stryger sit Skjæg). En Honneursag, Deres Naade!

Kongen. Og for Honneurens Skyld ofrer Europas Souveræner et helt Folk!

Steigentetsch. Folket —! Folket har intet at sige i Souverænernes Raad, Deres Naade! Det vilde være at vende op og ned paa Verden!

Kongen (oprørt). Hrr. Baron von Steigentetsch! Efter De Ord, De der lod falde, kan jeg trygt sige: De er af en anden Aand end vi! Og som vi her sidde, mine Herrer, da fornemmer jeg, at i os mødes to Tider og to saa grundforskjellige Statsanskuelser, at en af dem maa gaa tilgrunde. (Stirrer hen). Jeg kom til dette Land med den samme Overbevisning om Kongemagtens Guddommelighed som den, der nu dikterer Magternes Optræden; jeg formastede mig endog til at ville

frelse dette Land fra Anarkiet gjennem Enevældets Usurpation; men mit Samvær med dette Folk i dets Lidelse og dets Standhaftighed har ændret min Opfatning og forvandlet mit Sind, (reiser sig) og som jeg staar her i dette Øieblik, et frit Folks frivillig udkaarede Konge, vil jeg heller ofre mit Liv, ja alt i Verden end med et eneste Ord krænke Folkets Suverænitet eller svige dets Tillid. Af Norges frie Rigsforsamling har jeg modtaget Kronen; for den er jeg ansvarlig og kun for den!

Orlow som med Bevægelse har fulgt Kongens Ord, reiser sig). Saa nedlæg da Kronen i Rigsforsamlingens Hænder og forlad Landet, saa sandt De ikke vil bære Ansvaret for dets Tilintetgjørelse: — der gives ingen anden Udvei!

Kongen (bleg — vender sig og ser mod Christie, som fast møder hans Blik). Nuvel! (Stirrer hen i stærk Betagenhed). For dette elskede Folks Ansigt, som jeg i Aanden ser: naar Rigsdagens Suverænitet erkjendes, da skal ikke min Person staa hindrende i Veien for en fredelig Overenskomst (dyb Taushed). Nuvel — jeg erklærer mig altsaa villig til at sammenkalde Rigsforsamlingen og stille min Krone til Folkets Disposition; maatte Gud se min Lidelse og mit Hjertes rene Hensigt! (Der er atter dyb Taushed. Gesandterne veksler Blik).

Christie (stryger fast Haanden over sit Ansigt, men staar urokkelig som før).

Kongen (med lav Stemme). Men dertil kræves en Vaabenstilstand paa flere Maaneder og fri Skibsfart og Proviantering som i Fredstid.

Orlow (veksler Blik med de øvrige). Hvilke Garantier stiller Deres Naade?

Kongen. Hvad forlanger de allierede Magter?

Orlow (afgjørende). De norske Fæstningers Besættelse af svenske Tropper Deres Naade!

Kongen (reiser sig i voldsom Bevægelse). Aldrig i Evighed! Detstrider mod den Grundlov, jeg har besvoret: det vilde være det feigeste Forræderi; — det vilde være at udlevere det norske Folk! Aldrig i Evighed!

Christie (uvilkaarlig Skridt frem).

Orlow (koldt — idet alle reiste sig). Da er al videre Forhandling ørkesløs!

Steigentetsch. Jeg tillader mig at overrække Deres Naade Hans danske Majestæts Ultimatum, hvoraf Deres Naade vil erfare Følgerne af ikke at adlyde (overrækker Kongen et Brev).

Kongen (aabner ikke). Vi ved meget godt, at Hs. Majestæt kan gjøre Os arveløs, og at et Ord fra ham er nok til at bryde ethvert Baand imellem Os; Vor Søn faar da træde i Vort Sted som Arving til den danske Throne; — Vor egen Skjæbne er knyttet til Norge; Vi vil staa og falde med dets Lykke og Selvstændighed!

Steigentetsch. Deres Naade — Arveløsheden vilde ogsaa ramme Deres Naades Søn!

Kongen (et Skridt tilbage). Vor Søn! Det vilde være uhørt! Det vilde være Topmaalet paa al Uretfærdighed!

Steigentetsch. Det vilde være en retfærdig Handling Deres Naade! Og den vil finde Sted! Aldrig har jeg seet min Herre Keiseren mere opbragt end over denne Nordmændenes ulovlig Modstand.

Christie (med stor Magt). Hrr. Baron von Steigentetsch!

Kongen (slaar ud med sin Haand). Fremtiden skal dømme mellem os! Vi ser, at det er Sveriges og Stormagternes Villie at tilintetgjøre Folkefriheden —

Nuvel! Vi vil kjæmpe Kampen for de undertrykte Nationer tilende! Verden skal blive vidne til et Sørgespil, som engang skal sætte en Skamplet paa de store Nationers Vaabenskjold!

Foster. Deres Naade! Jeg gjentager, at det ikke er Englands Mening at undertrykke Norge; men det Exempel, Norge nu giver, kan Magterne ikke godkjende — det kunde blive farligt —

Kongen. For hvem?

Foster. For Folkene selv!

Kongen. For Folkenes Undertrykkere — og kun for dem!

Foster. Vel, saa er vor Mission tilende. Vi skal ikke undlade at meddele Hs. svenske Majestæt Deres Naades Forslag til Vaabenstilstand; men jeg nærer intet Haab om Antagelse uden paa den idag nævnte Betingelse.

Kongen. Den er uantagelig.

Foster. Vel. Saa har de allierede Magter da intet andet tilovers end at stille de fornødne Tropper og Skibe til Sveriges Disposition. Enkelthederne vil Deres Naade sikkerlig tidsnok erfare.

Steigentetsch. Det turde kanske være opportunt at meddele Deres Naade, at General Bennigsen med en Armé paa 45 000 Mand er beordret til at rykke ind i Holstein, at et russisk Korps i den nærmeste Fremtid er destineret for at gjøre Landgang i Norge, og at Keiseren har beordret sine Krigsskibe til Nordsjøen for i Forening med den engelske Eskadre at forsterke Blokaden af de norske Havne.

Kongen (slagen). Er dette sandt, Grev Orlow! Og kan England indvilge i en saadan Uretfærdighed?

Grev Orlow. Deres Naade, jeg har ingen Bemyndigelse til hverken at bekræfte eller benegte Hrr. Baron v. Steigentetschs Udsagn; jeg maa kun beklage Deres Naades Bestemmelse og dens ulykkelige Følger baade for det norske Folk og Deres Naades Person!

Kongen (stolt). Hrr. Greve! Nu da Vi forsvarer den bedste Sag i Verden i Spidsen for et tappert Folk, som kjender Frihedens og Uafhængighedens Værd, ønsker Vi ingen Beklagelse og venter ingen skjønnere Skjæbne. Gud og Efterverdenen skal dømme mellem os!

Orlow. Deres Naade! Jeg har den Ære at anbefale mig!

De øvrige. Deres Naade!

Kongen. Vi beder Dem, mine Herrer, modtage Forsikringen om Vor særdeles Velvillie og frembære Vor respektfulde Hilsen til de allierede Magters høie Suveræner og Regjeringer! Hrr. Overhofmarschalck, behag at ledsage D'Hrr. Gesandter!

Haxthausen (gjør en ærbødig Bøining for Kongen og gaar i Følge med Grev Orlow og de øvrige Gesandter ud af Audientsværelset tilhøire).

Kongen (staar længe og stirrer efter dem, som gaar, synker saa sammen ved Bordet med Hoved i sine Hænder. *Christie* staar som før).

Kongen (løfter endelig sit Hoved. Han tager den danske Konges Brev, aabner langsomt og læser. Reiser sig pludselig i Vrede.) Dømme mig efter Kongeloven! Gjøre mig og min Slægt arveløs, fordi jeg ikke som en Usling vil forraade det norske Folk! (slænger Brevet) saadant Brev er intet Svar værd! Jeg vil heller tjene som simpel Privatmand i Amerika end som svensk Undersaat i Danmark! Lad ham dømme mig! Lad dem alle dømme mig! (Slaar atter pludselig

Hænderne for sine Øine og blir staaende slig længe. Endelig vender han sig mod Christie, som staar taus, i stor Bevægelse og betragter ham.) Aa, Christie, hvad skal vi gjøre? Alt dette er forfærdeligt!

Christie (langsomt frem). Vor Pligt, Deres Majestæt!

Kongen. Men hvad er vor Pligt? Kanske er jeg ikke en Konge for dette Folk! Kanske fører jeg det kun i Ulykke!

Christie. I er dette Folks vakte og svorne Konge.

Kongen. Det ved jeg. Men alle staar os imod, selv England!

Christie. Jeg stod bag Deres Majestæt under Audientsen iaften.

Kongen. Jeg følte Dem.

Christie. Der siges, jeg kan den Kunst at læse i Ansigter —

Kongen (angst). Hvad læste De i mit?

Christie. Jeg saa kun Deres Majestæts Ansigt en eneste Gang — det var det skjønneste jeg har seet. Men jeg stod hele Tiden Ansigt til Ansigt med Gesandterne —

Kongen. Og De læste?

Christie. Jeg læste, Deres Majestæt, at stod det til disse Mænd — da var Norges Uafhængighed imorgen garanteret!

Kongen. Men det staar jo ikke til dem — Magterne vil vor Tilintetgjørelse!

Christie. England bør atter forsøges!

Kongen. Ankers Mission er jo mislykket!

Christie. Saa faar den gjøres om.

Kongen. Vi har jo de allierede Magters sidste Ord — Krigen er forhaanden! Hvem der? (Tjener ind med Brev.)

Tjener. Brevskab til Hrr. Sorenskriver Christie!

Kongen. Fra hvem?

Tjener (leverer Christie Brevet). Et svensk Brevskab, Deres Majestæt — Herr Overhofmarschalcken modtog det gjennem en af de fremmede Gesandter! (gaar.)

Kongen. Det er det sidste Bud. De oversvømmer vor Land; de tramper det øde! (stirrer i Angst paa Brevet.)

Christie (river langsomt Strimmel for Strimmel af Brevet). Norge er et Klippeland, Deres Majestæt!

Kongen. De river Brevet itu!

Christie (fortsætter i stor Ro). Hver Fiendes Fod knuser kun lidt Sten til Muld for Fremtids Vekst; Klippen selv rokker de ikke.

Kongen. De læser ikke et Ord!

Christie (lader stille Stumperne falde.) England skal og maa vindes!

Kongen. Da maa De reise, De og ingen anden! Den farlige Færd!

Christie. Som Deres Majestæt befaler!

Kongen. Gud lønne Deres Troskab! Men Landet — kan det undvære Dem?

Christie (lunt). Præsidentstolen bliver staaende, Deres Majestæt!

Kongen. Men om ogsaa Deres Mission mislykkes?

Christie (som før). Kommer Tid, kommer Raad — kommer Nød, kommer Mænd.

Kongen. Men alligevel! Blokaden, Hungersnøden, Hærenes Invasion — det hele Europas Magt imod os —! Hvad har vi saa tilbage!

Christie (i dybt bevæget Alvor). Folkefortvivlelsen, Deres Majestæt — og (peger op) Ham! De mishandlede Folks store Hærfører!

Kongen. Hvad skal saa jeg gjøre, medens De er borte?

Christie. Holde Stand, vente og ikke vige.

Kongen. Men om Carl Johan trykker paa?

Christie (i stor Magt). Saa gaa til Krigen, Deres Majestæt, om det er nødvendigt! Farvel!

Kongen. Farvel! (Christie gaar. Kongens Ansigt faar Styrke Han gaar hurtig et Par Gange frem og tilbage. Ringer. Tjener ind.) Portene skal aabnes for Folket!

Tjener. Gesandterne er endnu ikke afreist, Deres Majestæt!

Kongen. Det siger intet. Lad Folket faa Adgang! (hen for sig). Jeg vil kjende det tæt omkring mig!

Tjener. Som Deres Majestæt befaler!

Kongen (gaar heftig op og ned i Værelset. Hans Øine har stor Glans; hans Hoved er løftet. Han knyttet af og til sin Haand).

Ragnhild (ind fra Høire. Hun er i Hoffets Dragt. Gaar hen mod Kongen, som heftig tager hende ind til sig). Saa længe, siden jeg saa dig!

Kongen. Du var jo hos mig hele Tiden!

Ragnhild. Jeg tænkte paa dig.

Kongen (stryger hendes Haar). Jeg saa dit Ansigt, dit og Folkets — det hjalp mig over!

Ragnhild. Jeg er saa glad!

Kongen. Og nu er det skeet.

Ragnhild (søgende). Hvad har Du gjort?

Kongen. Nu er jeg afklædt al falsk Herlighed. Nu er jeg enkel som Folket og Du.

Ragnhild. Saa faar jeg være hos dig!

Kongen. Hele Verden har erklæret os Krig. Nu gaar jeg for at møde dem!

Ragnhild (henført). Det maa Du. Du er jo Kongen!

Kongen. Og om jeg ikke kommer igjen! Om jeg falder derude!

Ragnhild (farer sammen, men retter sig). Det fik saa ske. Du er jo Kongen!

Kongen (tager hende ind til sig). Elskede! — (staar saadan) Kongekvadet! Sig det for mig!

Ragnhild. Jeg kan ikke nu!

Kongen. Det er mig som Guds Ord!

Ragnhild (staar hos ham; vrider sine Hænder som i Kval og ser fjernt hen; saa stevjer hun med lav Røst og voksende Bevægelse:

KONGEKVADET.

Kong Haagen han sidder i Kongegard sin;
tri Hundred ham ganger til Handi.
Da stiger ein Smaasvein før Konungen ind:
»Paa Hovardahøgd ser eg Bauna ho brinn,
og Fjenden er komen te Landi.

*

Kong Haagen han kjøyrde si Verje ti Golv;
han akslad paa hoggande Stundi;
ham følgde af Hærmænd tri Hundred og tolv;
før Maanen han bleiknad dei Fjenden kvolv;
men Konungen føll der i Lundi.

*

Kong Haagen han svev paa den myrkjnande Vold;
ikring honom høyrdes ey Ordi;
for fram reid dei Konger fraa Æva og Old;
dei lyfte den Herre høgt paa sit Skjold —
saa reid dei Kong Haagen te Jordi!

(Hun staar og stirrer hen.)

Kongen (hvisker). Maatte ogsaa jeg blive værdig dertil! (Stor Larm. Portene aabnes. Folket strømmer ind i Palæhaven.) Mit Folk! (Lytter betagen.)

Ragnhild. Du kan da skjønne, de kommer hver evige en!

Kongen (ringer).

Lakei (ind).

Kongen. Slaa Vinduerne op. Lad saa Hoffet kalde!

Lakei. Ja, Deres Majestæt (udfører Kongens Befaling).

Kongen (staar nu paa Forhøiningen ved Altanen; Ragnhild ved Forhøiningens Fod, blek. Hoffet strømmer ind). Normænd! Stunden til at seire eller dø er kommen! De store Magters Gesandter har jeg idag modtaget — og sagt Farvel! Jeg ventede i dem at finde en Støtte for Norges Sag; — de hilste mig med at kræve svensk Overherredømme over det norske Folk. (Larm.) Jeg tilbød en Vaabenstilstand til fredelig Underhandling; de svarede med at forlange, at jeg skulde svige det norske Folk, forlade Thronen og lade Landets Fæstninger besætte af svenske Tropper! (forbitret Larm). Normænd! Paa saadant har den norske Konge kun ét Svar: Ligesaa vist, som jeg ikke vil nøle med at nedlægge min Krone i Folkets Haand, hvis det kræves for dets Lykke, ligesaa vist er jeg beredt paa at ofre mit Liv for dets Uafhængighed og Frihed! Jeg gaar nu til Grænsen i Spidsen for den norske Hær; ønsker Sverig Krigen, skal det faa den; det skal finde os beredt! (Stormende Larm derude. Raab: Leve Christian Frederik, Norges Konge!)

(Teppet gaar hurtig ned.)

4de Akt.

Personer:

Kong CHRISTIAN FREDERIK.
Oberst HEGERMANN.
Lieutnant HAUCH.
Lieutnant RAMM.
Lieutnant SCHLEPPEGRELL.
EN VAGT.
EN SMED.
EN STAFFET.
SOLDATER.
SAAREDE.
UNDERBEFAL m. v.

Handlingen foregaar ved Langenes Bro 9de August 1814.

Forgrunden danner Oberst Hegermanns Kvarter i en gammel Lade med Vagt, som patruljerer langs Glommens østre Bredd. I Midtgrundens Fond Glommen, hvorover Langenes Ponton i skraa Linje indover.

I Baggrunden Glommens anden Bred med en Smedje nær Broen. Man hører Hammerslag og ser Gnister fyge derfra. Tilhøire i Baggrunden Landskab og Vei indover mod Vest, hvor de norske Tropper har

Hovedstilling. Udenom Scenen tilhøire Langenes Skanse, hvorfra man før og medens Teppet gaar op hører stærk Skydning. Midt paa Laden i Mellemgrunden tilvenstre Plads for saarede.

Oberst Hegermann (sidder ved sit Bord. Ordonanser gaar og kommer; man hører hans Stemme mellem Skuddene, som efterhaanden sagtner).

Lieutnant Hauch (kommer hurtig ind fra høire; han er overstænket af Krudtrøg og med forreven Uniform. Triumf og Energi staar i hans Ansigt. Han ser sig flygtig om og gaar hurtig hen til Obersten. De taler sagte).

Vagt (stirrer over Floden mod Smedjen, hvorfra Hammerslag og Rop med Bandskab imellem nu tydelig høres. Han stryger sig med et lunt Smil om Munden — stirrer betænksomt over mod Skansen, hvor det af og til knalder, og patruljerer videre, barfodet, dybt blek og i laset Uniform).

Oberst Hegermann (reiser sig. Han er som Hauch stærkt krudtsværtet og bærer Spor af Kampen.) Er Fienden expederet?

Hauch. Paa det nærmeste, Hr. Oberst. Han attaquerer kanske endnu en Gang; men saa har han vel nok!

Oberst Hegermann. Pinedød! Svar ham skarpt, Hr. Lieutnant!

Hauch (hilser). Skal ske, Hr. Oberst!

Oberst Hegermann. Mandskaberne?

Hauch. Fanden saa hidsige, Hr. Oberst! De har ventet længe nok.

Oberst Hegermann. Ja, det skal Vorherre vide. Jeg forstaar mig ikke paa Hs. Majestæt. Ved Rakkestad kunde der blevet en ordentlig Affære — og slig som han talte til Soldaterne! Ja tale kan han; men —

Hauch (dæmpet). Man siger, Hs. Majestæt taaler ikke at se Blod!

Oberst Hegermann. En Konge?! Nei. Jeg tror heller — (peger paa Panden). Det begynder at gaa rundt. Aa, havde vi Augustenborgeren!

Hauch (gjør uvilkaarlig Honneur, idet han retter sig. Der er stille.)

Oberst Hegermann (tager hurtig til sin Hat). Men at General Staffeldt ogsaa har tabt Hovedet og lader sig bruge — det fatter jeg ikke. Han har da Hjertet paa rette Sted.

Hauch. Staffeldt ved vel hverken ud eller ind mellem alle disse Ordre og Kontraordre. Her tales saa meget rart. Om Underhandling og sligt. Christie skal være kommen med Bud fra England, at der er ingen Hjælp at vente.

Oberst Hegermann (braat). Er Christie? (tier længe).

Hauch. Han kom igaar til Hovedkvarteret.

Oberst Hegermann (tier). Ja det er det samme, Hauch! Vi maa slaas! Kommer han an igjen — og det gjør han vel, saa gjør Slut, Hr. Lieutnant. Og saa forfølger vi. To Bataljoner af Valdres Skarpskyttere skal holde sig parat.

Hauch (lyst). Javel, Hr. Oberst! (hilser. Ud tilvenstre.)

Oberst Hegermann (staar og stirrer). Underhandling! Fy for Fanden! (Ser ind mod Skansen, hvor nu kun enkelte Skud faider. Frem langs Flodbredden, blystrende. Tager en Skraa, stanser ved Vagten.) Hvem Fanden er det, som roper derover?

Vagt (gjør Honnør). Det er bare Smeden, Hr. Oberst, som bander, fordi han ikke faar være med og skyde paa Svensken.

Oberst Hegermann. Hm! (spytter, med Armene overkors paa Brystet). Du er blek! Er Du ræd?

Vagt (gjør Honnør). Nei, Hr. Oberst!

Oberst Hegermann. Jogu' er Du ræd!

Vagt. Nei, Hr. Oberst! Nei, Faen gale mig, Hr. Oberst!

Oberst Hegermann. Ja, noget er Du, det er klart.

Vagt. Svulten, Hr. Oberst. Har ikke smagt Mad paa to Dager.

Oberst Hegermann (grynter. Tager sin Feltflaske og en Kavring frem — rækker ham Kavringen og skjænker. En Kugle synger; han ser op og blystrer. Vagt drikker, smiler og æder.) Det var en anden Sag! Det er godt!

Vagt (æder). Ja, det er godt, Hr. Oberst.

Oberst Hegermann (faar Bægeret, betænker sig, men skjænker i og drikker. Skruer Laaget paa.) Har du ikke Sko?

Vagt. Ikke idag, Hr. Oberst!

Oberst Hegermann (kvasst). Hvad Fanden! Hvorfor har Du ikke Sko?

Vagt. Nummer sytten, Kammeraten min, har laant dem.

Oberst Hegermann (som før). Hvor er han?

Vagt (gjør med Hodet Tegn mod Skansen). Han er med idag han, Hr. Oberst.

Oberst Hegermann (hen for sig). Hm! (greben). Aa saa skulde vi ikke slaas!

Vagt. Jo, bætterdø, Hr. Oberst.

Oberst Hegermann. Ja, bætterdø, fjorten. Hvem Pokker er det, som roper derover igjen?

Vagt (smiler). Aa, det er bare Smeden, som bander, fordi han ikke faar Lov at være med og skyde paa Svensken det, Hr. Oberst. (Salve fra Skansen.)

Oberst Hegermann (Vagt stirrer). Nu attaquerer han igjen. Død og Pine! (Gaar mod Baggrunden; stanser, blir

staaende under Skydningen. Ny Salve.) Hauch svarer. Det gaar kvasst til. (Kugler suser. Han ser efter dem. Staar med korslagte Arme og blystrer. Kampen vedvarer.)

Lieutnant Ramm (hurtig ind fra Skansen).

Oberst Hegermann. Er der noget, Hr. Lieutnant?

Lieutnant Ramm. Hauch faldt, Hr. Oberst!

Oberst Hegermann. Hm! Saa? (stryger sig over Ansigtet). De overtager Batteriet, Lieutnant Ramm. Men kvasst!

Lieutnant Ramm. Ja vel, Hr. Oberst! (ud).

Oberst Hegermann (mod Baggrunden, stanser, stryger sig atter over Ansigtet, roper:) Hvem Fanden er det, som roper derover?

Vagt. Det er bare Smeden, Hrr. Oberst, som bander, fordi han ikke faar være med aa skyde paa Svensken!

Oberst Hegermann. Aa, det er nu ikke bare Moro heller. (Salve.) Dér skyder Ramm. Det er nu ikke bare Moro heller. Nu gjør de vel snart slut. (Stirrer over Broen, hvor Horn lyder.) Hvem kommer der? (Vagt stirrer ogsaa.) Hans Majestæt selv! Hvad i hede Helvede — (Strammer sig op. Vagt ligesaa.)

Kongen (med Følge. — Ind. Han gaar alene frem mod Hegermann. Der ropes i Gevær. Alle Vagter præsenterer).

Oberst Hegermann. Deres Majestæt! Her! Vi er midt i Affære, Deres Majestæt!

Kongen (er ligblek og udvaaget; hans Gang vaklende, hans Blik usikkert). Hegermann! Hvordan er Stillingen?

Oberst Hegermann. Fienden er netop slagen, Deres Majestæt.

Kongen (støtter sig). Det er godt, Hegermann. Det er meget godt. Vi trænger denne Seir.

Oberst Hegermann. Man har meget at gjenoprette, Deres Majestæt. Havde Deres Majestæt taget Affære ved Rakkestad efter Major Seiersteds Plan, saa havde vi nu været langt paa Vei med Fienden.

Kongen. Umuligt, Hegermann! Det uhyre Ansvar, kunde jeg ikke tage — ikke som Sagerne nu udvikler sig. Der skydes fremdeles?

Oberst Hegermann. Det er østre Batteri, Deres Majestæt — Lieutnant Ramm — som sætter Punktum.

Skarpskyttere (ført af Befal, i hurtig Marsch over Scenen og til Høire ind i Skansen).

Kongen. Hvad for Folk er der?

Oberst Hegermann. To Bataljoner af Valders Skarpskyttere, Deres Majestæt — vi maa forfølge Seiren. (hilser Officeren, som gjør Honnør, idet han passerer.)

Kongen (oprørt). Aldrig! Er De gal, Hegermann! Vil De opofre alle disse smukke Folk!

Oberst Hegermann (studser). Hvad behager, Deres Majestæt?

Kongen (i stærk Bevægelse). Der skal ikke forfølges! Det er min kongelige Ordre!

Oberst Hegermann (blek). Deres Majestæt! Dette er vor første Seir! Tropperne brænder af Mod — og saa skal vi ikke forfølge!

Kongen (samler sig). Det er min kongelige Ordre. Jeg skylder kun Gud Regnskab derfor.

Oberst Hegermann (med ru Røst). Og Folket, Deres Majestæt! (mod Officeren, som venter.) Tropperne gjør Holdt i Skansen for videre Ordre. (Officer hilser studsende og gaar. Ordren ropes videre.)

Lieutnant Hauch (bæres fra Skansen død paa Baare. Saarede bæres ud tilvenstre).

Kongen (et Skridt tilbage; blekner). Hvem bæres der?

Oberst Hegermann. Lieutnant Hauch ved østre Batteri, Deres Majestæt. Han faldt i sidste Attaque!

Kongen (hen, skjuler sit Ansigt i sine Hænder). Forfærdeligt! (Ser sig om efter de Saarede.) Og alt dette Blod for min Skyld!

Oberst Hegermann (peger mod Rummet tilvenstre. Hauch bæres did). For Frihedens Skyld, Deres Majestæt!

Kongen. Nei, nei, for min!

Oberst Hegermann. Konge og Folk — de er et! Hver norsk Soldat falder med Glæde for Deres Majestæt. Hold kun frem!

Kongen (forvildet). Dette skal aldrig ske — og nytter heller ikke til noget!

Oberst Hegermann. Deres Majestæt! Nu har Hæren Mod! Det maa Deres Majestæt ikke slaa ned! Ikke hos nogen! Vi har ikke en eneste Mand formeget!

Kongen (i stor Smerte). Jo, én Mand — mig!

Oberst Hegermann. Deres Majestæt er ikke vel?

Kongen. Havde De leveret de Slag, som jeg i disse vaagne Nætter, da var heller ikke De vel, Hegermann. Men nu har jeg seiret; nu har jeg taget min store Beslutning!

Oberst Hegermann. Saa bring den til Udførelse! Stil Dem i Spidsen for Hæren og gaa paa!

Kongen. Nei, Hegermann! Det er en tungere og større Beslutning!

Oberst Hegermann (viger). Hvad mener Deres Majestæt?

Kongen. Det er bare en eneste Ting, jeg endnu venter paa — og saa — (blødt) saa skal der blive Lykke i Norge! (vakler).

Oberst Hegermann. Deres Majestæt er saa blek! Vagt! Et Sæde for hans Majestæt! (Vagt vil gaa).

Kongen. Nei — nei! Jeg skal nok staa. Det gjælder om at holde Stand endnu nogen Tid — det maa I hjælpe mig med — I trofaste Mænd — og siden —

Oberst Hegermann. Deres Majestæt har vaaget formeget — Deres Majestæt maa søge Ro.

Kongen (støtter sig til Hegermann). Ro! Hegermann! Med et helt Folk, som anklager mig, og en hel Verden imod mig! Der er kun en eneste Vei — Selvopofrelsens Vei — saa faar man Ro, Hegermann! (retter sig).

Oberst Hegermann (greben). Bedre da at falde for Norges Sag!

Kongen (smiler bittert). Det var den største Lykke! — Den som kunde det! Det havde jeg gjort forlængst! Nei Hegermann! Jeg maa nok leve! Endnu er jeg den eneste, som kan redde Norge, paa min Vis, paa min forsmædelige Vis, Hegermann!

Oberst Hegermann (dybt rystet). Deres Majestæt taler over sig!

Kongen. Nei, Hegermann! Tro ikke, at Kongen er gal — heller ikke, at han er feig! Men, det er min Person, som staar i Veien for Freden — (i stærk Ophidselse) og jeg skal blive staaende, indtil de har givet Norge sin Ret! (mat) da — (Horn hinsides Broen.) Er der Bud? (Hovslag i Galop høres. En Rytter sprænger over Broen. Smeden bander paa den anden Side.)

Oberst Hegermann. En Staffet fra Hovedkvarteret, Deres Majestæt!

Kongen (heftig). Med Brevskaber?!

Oberst Hegermann. Vi faar straks Besked, Deres Majestæt! (gaar mod Broen).

Lieutnant Schleppegrell (af Hesten og ind).

Oberst Hegermann (tilbage).

Lieutnant Ramm (ind fra Skansen fulgt af Mandskaber, hilser). Mandskaberne venter utaalmodig paa Ordre — Fienden er ifærd med at undslippe!

Oberst Hegermann (løfter sin Haand til Tegn paa Taushed; thi nu er Schleppegrell hos Kongen).

Kongen (til Schleppegrell). Hvem er Du?

Schleppegrell. Lieutnant Schleppegrell af Norske Jægerkorps, Deres Majestæt!

Kongen. Hvad Bud?

Schleppegrell. Hrr. Generalstabschefen lader melde, at der er Melding fra Oberst Krebs ved Nordarmeen, at han under 5te ds. har slaaet Oberst Gahn i to hidsige Slag ved Lier og Matrand og drevet Fienden tilbage over Grænsen! (Hegermann og Ramm samt Mandskaberne raaber uvilkaarlig Hurra.)

Kongen (sælsomt greben, hvisker). Det er godt. Det er fortræffeligt — og videre?

Schleppegrell. Videre meldes gjennem General Arenfeldt, at Halden brænder, tændt af Borgerne!

Kongen (dæmpet). Gud i Himmelen! — og General Ohme?

Schleppegrell. Han fyrer, saa Kanonerne staar glødende, Deres Majestæt!

Oberst Hegermann (kvasst). Bravo!

Kongen (løfter sin Haand). Nu kan jeg med Hæder tale Norges Sag! Men er der intet mere? Ingen Brevskaber?

Schleppegrell. Hrr. Generalstabschefen, Major Sejerstedt beder Deres Majestæt uopholdelig komme til Hovedkvarteret og give Ordre til Slag. Hele Hæren venter.

Kongen (i triumferende Glæde). Aldrig i Evighed! (Alle bestyrtet). Har Du ikke mere?

Schleppegrell (nølende). Jo, Deres Majestæt. Brevskab fra den svenske Kommissionær Grev Bjørnstjerna — det ankom idag.

Kongen (vildt). Hid! (river det til sig. Læser. En stor Glæde stiger i hans Ansigt.) Antaget! Hovedpunkterne antagne! Norge jævnbyrdigt med Sverige! Da er alt andet intet! (Alle slagne).

Oberst Hegermann. Giv Tilladelse til Angreb, Deres Majestæt! Seiren er os vis!

Kongen (varmt og begeistret). Aldrig Hegermann! Ikke en eneste Draabe norsk Blod skal flyde mere for min Skyld. Retræt Hegermann — det er min kongelige Ordre nu. (Alle tilintetgjort.)

Oberst Hegermann. Er Deres Majestæt gaaet fra Forstanden.

Oberst Hegermann. Men Skansen, Deres Majestæt!

Kongen. Forlad den!

Oberst Hegermann. Men Brohovedet!

Kongen. Demonter det! Riv Broen!

Oberst Hegermann. Og Kanonerne!

Kongen. Styrt dem i Vandet!

Oberst Hegermann (roper). Er Deres Majestæt gaaet fra Forstanden!

Kongen (ser paa ham, høi — vender sig til Stafetten). Lieutnant Schleppegrell, meld Hrr. Generalstabschefen, at vi iaften kommer til Hovedkvarteret; imorgen aabnes de videre Underhandlinger om Unionen med Sverige.

Oberst Hegermann (i den dybeste Indignation). Deres Majestæt bringer alle Deres tro Officerer Døden!

Kongen. I vil jo ofre Eders Liv for Landet!

Oberst Hegermann. Men ikke vor Ære!

Kongen (i voldsomt Udbrud). J e g ofrer min Ære!

Oberst Hegermann. Er dette Deres Majestæts ugjenkaldelige Beslutning.

Kongen (vakler). Min ugjenkaldelige Beslutning. Retræt, Hegermann, saasandt De har Deres Liv kjært. Endnu er jeg Konge i Norge. (Styrter besvimet om.)

Oberst Hegermann. Se til Kongen! (Schleppegrell og Vagt iler til.)

Lieutnant Ramm. Ordren, Hrr. Oberst! Folkene er ikke til at styre!

Oberst Hegermann (drager sin Sabel). Retræt for glohede Satan! I hørte jo Kongens Bud! (Slænger Sablen bortover. *Ramm* ud.)

(Der høres Retræthorn og stor Murren af Soldater.)

Oberst Hegermann. Jeg tænkte det. (til Schleppegrell og Vagt, som løfter Kongen og vil gaa til Rummet for de Saarede). Nei, ikke did! Der ligger en ærlig Mand — falden (knytter Næven mod Himlen) forgjæves! (Retræthorn høres paany. Kongen lægges ned. Vagt stryger sig skamfuld om Munden med Haandbagen. Schleppegrell staar med et haanligt Smil. Smeden bander paa den anden Side: Tvi Dævelen han vori! — Ler —.)

Oberst Hegemann (slaar i Bordet). Der har vi den fordømte Smeden igjen!

(Teppet gaar hurtig ned.)

5te Akt.

Personer:

KONGEN.
GENERAL STAFFELDT.
KAMMERHERRE TRESCHOW.
GREV WEDEL.
BARON V. PLATEN, svensk Gesandt.
KAPTEIN FALSEN.
LECTOR ADLER.
RAGNHILD.
KONGENS FØLGE. EN DEPUTATION m. v.

Handlingen foregaar paa Ladegaardsøens Kongsgaard 10de Oktober 1814.

Scenen forestiller Modtagelsesværelse paa Kongsgaarden. I Baggrundens Fond brede Fløidøre, men uden Ruder. Tilhøire og tilvenstre store Vinduer, hvorigjennem sees ud til Kongsgaardens Omgivelser. Naar Fløidørene slaaes op, har man vid Udsigt: Tilhøire og tilvenstre sees høstlig Skog med Løvfaldsfarver og hist og her fuldstændig bladløse Grene.

I Fonden en bred Vei ned til Fjorden, hvor en sort Kutter ligger reisefærdig og venter. Bagenom blaaner Fjorden; i det Fjerne anes Akershus og Kristiania. Det en begyndende Skumring med let Taagedis over Landskabet. Inde er endnu ingen Lys tændt.

I Værelsets Midtgrund Døre tilhøire og tilvenstre, hvor Kongen har sit Kabinet. Paa Væggen tilhøire Kong Christian Frederiks Portræt. I Hjørnet mellem Døren og Vinduet tilvenstre enkelt Bord med Stole. Paa Bordet Skrivesager.

Kaptein Falsen (staar midt i Værelset lyttende med Ansigtet halvt vendt mod Kongens Kabinet. Han er bevæget. Ansigtet udtrykker Spænding og Anstrængthed).

Lektor Adler (kommer stille ind fra Værelset tilhøire. Han er meget alvorlig og taler i dæmpet Tone.) Er hans Majestæt i sit Kabinet?

Kaptein Falsen. Ja.

Lektor Adler. Hvem er hos ham nu?

Kaptein Falsen. Hun.

Lektor Adler. Hun sviger ikke.

Kaptein Falsen. Tror De, h u n forstaar?

Lektor Adler. Nei. Men hun elsker. Det forklarer alt.

Kaptein Falsen (lytter. Der er stille).

Lektor Adler. Har der været stærke Udbrud inat?

Kaptein Falsen. Nei. Men Natten var forfærdelig. Tre Gange blev jeg kaldet til Hans Majestæt, og hver Gang var han i det voldsomste Oprør.

Lektor Adler. Jeg gruer for, hvad der idag vil ske. Thronfrasigelsen, — Afreisen! Hans Majestæts Kræfter er sat paa sin yderste Prøve.

Lektor Adler. Hans Majestæt vil holde ud. De samme Egenskaber, som førte ham til Norges Throne, vil hjæpe ham derfra. De let bevægelige Sind bærer Lidelser bedst.

Kaptein Falsen. Ja Lidelser har Hans Majestæt baaret!

Lektor Adler. Og med ærligt Sind!

Kaptein Falsen. (hvisker) Tys! Hans Majestæt!

Kongen (ind fra Døren tilvenstre. Han er blek og udvaaget. Hans Træk er magre og bærer Præg af Lidelse.) Goddag Adler. (rækker ham Haand.)

Lektor Adler. Deres Majestæt!

Kongen (til Falsen). Er alt rede?

Kaptein Falsen. Ja, Deres Majestæt!

Kongen (nikker hen for sig). Altsaa om en kort Stund er det over! (Der falder Taushed).

Lektor Adler. Deres Majestæt reiser lige efter Modtagelsen af Deputationen?

Kongen. Ja. Da er det fuldbragt. Da er det endelig fuldbragt. (Dæmper en frembrydende Bevægelse. Til Falsen). Sørg for, at mit Følge er beredt. Og Fakler!

Kaptein Falsen (forstaar). Ja, Deres Majestæt! (ud).

Kongen (til Adler med Forsøg paa et Smil). Jeg bereder min egen Ligbegjængelse Adler!

Lektor Adler (ser længe paa Kongen). Har Deres Majestæt endnu ikke gjort det store Regnskab op?

Kongen. Jeg har forsøgt, Adler! Jeg har gransket mit Hjerte til inderste Trevl; jeg holdt paa at blive vanvittig af Angst og Nattevaagen! Ak Adler! Hvem er retfærdig? (i stærk Overgang). Men jeg er kommen derhen, at det uhyre Offer, jeg i denne Stund bringer Norge, det har Folket ikke fortjent.

Lektor Adler (tier).

Kongen (bittert). Alle har forladt mig. Sverdrup er reist til Danmark for at besøge Slægtninge! Han vil ikke lide, hvad han tror er Nederlaget. Wedel, min eneste jævnbyrdige Modstander, tier. Falsen og alle de andre vender sig allerede mod den Fyrste, som skal tage min Throne; ja selv min Bajads, Kammerjunker Schwartz, har absenteret sig!

(I ny Overgang) Og Folket hader mig. Endnu inat hørte jeg Smædeviserne fra Fjorden op under mit Vindu og Stenkast og raa Latter! Adler! Har jeg fortjent dette? Denne uhyre Utaknemmelighed af et Folk, for hvem jeg har ofret alt!

Lektor Adler. Deres Majestæt! For at blive et Lands retmæssige Konge, maa man have sine dybeste Rødder i dette Lands Jord, have suget gjennen Slægter sine Livsbetingelser af Landets dybeste Kilder, maa springe ud som det høieste og ædleste Skud af Nationens Vekst. Med den maa man leve; med den maa man dø. Udenom den maa ikke ens Længsler drage. Alt dette har Deres Majestæt ikke været, ikke kunnet være for det norske Folk; det er baade Deres Majestæts og Folkets Undskyldning.

Kongen (stirrer slagen). Men jeg har dog ofret mere end mit Liv for at bringe dette Folk Friheden, mere end mit Liv!

Lektor Adler (i stigende Magt). Det er ikke nok. Det giver ingen Berettigelse. Et Folk i Frihedskamp ligner hin Tornebusk i Ørkenen, som brændte uden at fortæres. Deres Majestæt er kommen som en Fremmed til et saadant Folk, dragen af Frihedsflammens Skjønhed. Men De har ikke taget Deres Sko af; De har ikke forstaaet, at De stod paa et helligt Sted. Saa fortæres De da nu selv; thi Frihedens flammende Ret er af Evighed!

Kongen (staar dødblek som foran et Syn — hvisker.)

Adler.) Jeg vil skrifte for Dem; De er den eneste, som forstaar mig. Jeg vil fortælle Dem alt, som stod jeg for Gud. Den Gang, jeg kom hid til Norge, var det for at bevare Norge for den danske Throne. Den Gang, den store Ulykke kom, og jeg stillede mig i Spidsen for Frihedsbevægelsen, var det af samme Grund, var det med samme Haab,

og bagom alt stod den store Drøm om det samlede Nordens Forening under mit Scepter. Og den slumrer endnu som paa Ligstraa herinde. Men, da jeg kom til at leve og lide sammen med dette Folk, da blev Norge mig alt, og alt andet intet i alle mine bedste Stunder, saa sandt hjælpe mig Gud! Jeg syntes, det skulde være det høieste og helligste paa Jorden at lade dette trofaste Folk faa smage den Frihedslykke, som det i Aarhundreder har stundet efter. Har dette været en Forsyndelse, da er det en Forsyndelse af den reneste Kjærlighed — tilgiv mig Gud, at jeg ikke forstod det bedre! (skjuler atter sit Ansigt i sine Hænder.)

Lektor Adler (bevæget). Den Tilgivelse, Deres Majestæt søger, vil Deres Majestæt faa i al Retfærdigheds Navn. Deres Majestæt har syndet af Kjærlighed; det staar urokkelig fast; thi Deres Majestæt bøder i Kjærlighed. Historien vil kaste sit Lys over det, som nu maa ligge i Mørke, og det norske Folk, som nu hader Dem, vil engang takke Deres Majestæt for den stakkede Frihedslykke, Deres Majestæts Regjering har skjænket det. Faa saa Fred! Og gaa med løftet Hoved til det, som kommer; Deres Majestæt har Ret dertil. (i Overgang). Og tilgiv mig, som taler saa aabent og dristig til min Konge!

Kongen (rækker ham bevæget Haanden).

Adler (gaar ud tilhøire).

Kongen (ser sig langsomt omkring. Ser sit Portræt. Ser paa det, længe — gaar saa med et dybt Suk langsomt ind i sit Kabinet).

Kaptein Falsen (ind fra høire. Ser sig om. Gaar hurtig mod Hoveddøren. Paa Trappen sees *General Staffeldt.* Falsen viger slagen, men bliver staaende).

General Staffeldt (langsomt ind. Han er dødblek. Det hvide Haar tjafset; hans Uniform defekt. Hans Holdning vaklende).

Kaptein Falsen (gjør Honneur). De her, Herr General!

General Staffeldt (med ru Røst). Jeg vil tale med Hans Majestæt. Behag at melde mig.

Kaptein Falsen. Hans Majestæt staar paa Reisen.

General Staffeldt. Hans Majestæt er ikke reist.

Kaptein Falsen. Hans Majestæt er uvel. Hans Majestæt giver ikke Audients.

General Staffeldt (hæs, truende). Herr Kaptein Falsen af den norske Marine behag at melde Hans Majestæt, at General Staffeldt af den norske Arme ønsker at tale med ham. Marsch!

Kaptein Falsen (bleg). Herr General! Jeg adlyder. (gaar ind tilvenstre).

Kongen (ind fra Venstre). Hvad ønsker De Herr General? (bliver staaende nær Døren til sit Kabinet).

General Staffeldt (tungt, nærmere). Deres Majestæt. Jeg var under Prins Kristian August en hædret Officer. Deres Majestæt har vanæret mig.

Kongen (ligblek). Herr General!

General Staffeldt. Jeg fulgte Deres Majestæts Ordre i ærbødig Subordination, som jeg i sin Tid fulgte Prins Kristian August. Jeg fulgte Ordre under den norske Hærs skammelige Retræt. Deres Majestæt er øverste General. Det var min Pligt at adlyde.

Kongen (stærkt). Den Ordre blev Norges Redning!

General Staffeldt. Den Ordre blev Norges Skam. Vi kunde have seiret ved Rakkestad. Men deres Majestæt forbød Slag. Vi seirede ved Langenes; Deres Majestæt befalede Retræt! Og Kameraterne! Da General Ohme fik Deres Majestæts Ordre om at overgive Fredriksteen, nedlagde han sin Kommando, forlod Fæstningen og spytted, idet han

svor aldrig at sætte sin Fod der mere. Det samme skulde jeg have gjort; men det havde været Forræderi; thi jeg stod i Aktion. Jeg maatte gaa den skammelige Retræt, mens Major Krebs fik slaa ved Lier og Matrand af Hjertens Lyst og bringe Norge Seier hjem. Deres Majestæt! Jeg vil heller staa under den stærkeste Fiendes Linjeild end at høre Mænd som Krebs haane mig!

Kongen (betagen). Hrr. General! Jeg lider større Haan af Venner og Fiender end De, men holder ud endda!

General Staffeldt (i yderste Ophidselse). Vent Deres Majestæt! Da mine Tropper fik høre om Konventionen, vilde de myrde mig! — Forklædt maatte jeg flygte fra min Leir og hjem; der jagede Pøbelen mig ud af mit Hus som en Hund; mine Venner tør ikke give mig Husly; jeg ved ikke, hvor jeg skal tage hen eller opholde mig, indtil Krigsrettens Dom falder — og den er Døden. (hæst) Men det værste af alt! Mit Navn bliver slettet ud af Norges hæderlige Hær — jeg skal hvile i min Grav med mit Folks Forbandelse over mig!

Kongen (staar tilintetgjort).

General Staffeldt. Ja, der var ikke mere. Jeg vilde kun se Deres Majestæt i Øinene, før jeg dør. Farvel. (gaar.(

Kaptein Falsen (hurtig ind fra Høire). Deres Majestæt! Hvad er skeet?

Kongen (griber Falsens Arm). Falsen! Det synes, som om jeg er forud bestemt til at styrte i Ulykke alle dem, som tror paa mig. (ler saart). Jeg begynder at blive overtroisk, Falsen. Den Dag, da jeg som Konge holdt mit Indtog derinde i den

illuminerede Stad — hvad stod der saa for Navneziffer illumineret? *C. F.* skulde der have staaet, *C. J.* — Carl Johan stod der! Slutningen af mit Navn havde svigtet og var faldt bort! Og da jeg red forbi Vor Frelsers Kirke, sad der en Ugle paa Taget! (ler igjen). Jeg begynder at blive overtroisk Falsen!

Kaptein Falsen. Da glemmer Deres Majestæt hint skjønne Syn fra Deres Majestæts Reise gjennem Landet. Den unge Kvindeskikkelse paa Himmelen med Kronen paa sit Hoved og Scepteret i sin Haand!

Kongen. Et Fantom, Falsen, som forsvandt. Kronen blev borte, og Scepteret faldt hende af Haanden, medens vi saa derpaa.

Kaptein Falsen. Men Krone og Scepter samledes ved hendes Fødder, før hun svandt!

Kongen. Da var det et sanddru Varsel, Falsen. Saa sker ogsaa nu. Naar jeg er borte, samles Kronerne! (Der høres Vognhjul og Pidskeknald. Kongen farer sammen.) Er det dem, Falsen? Gaa og se!

Kaptein Falsen (hurtig ud ad Hovedindgangen og atter ind). Nei, Deres Majestæt, Det er hans svenske Majestæts Gesandt, Baron v. Platen. Skal jeg sige, at Deres Majestæt ikke —?

Kongen (i stærkt Udbrud). Nei! Med den Mand har jeg endnu et Ord at tale — saa faar jeg Fred!

Kaptein Falsen (ud).

Kongen sætter sig ved Bordet til venstre i den for ham bestemte Stol. Platens Vogn kjører frem. Baronen træder ud og kommer ind Hovedindgangen, ledsaget af Falsen, som straks trækker sig tilbage. Døren lukkes af Tjenere).

Baron v. Platen (hilser dybt og bliver staaende).

Kongen (gjør Tegn med sin Haand mod Stolen). Hvad bringer Baronen hidud til os idag?

Baron v. Platen (som er i Hofdragt, nærmer sig og hilser atter, men bliver staaende). Deres Majestæt! Jeg beder underdanigst om Undskyldning, hvis jeg paa noget Vis skulde komme til Uleilighed; men saasom jeg har hørt, at vigtige Evenements vedrørende Rigernes Forening staar for Haanden, er det min Pligt paa Hans svenske Majestæts Vegne at anholde hos Deres Majestæt om i Fredens Interesse at opfordre Nordmændene til med Ro og Tillid at anerkjende sin nye Konges Myndighed. Det ligger sikkerlig i Deres Majestæts Magt at ophidse Stemningen eller berolige den.

Kongen. Hrr. Baron v. Platen! Vi har i disse tunge Tider under stor Lidelse overveiet, hvad Vor Pligt byder Os at gjøre for Norges Sag. Men førend Vi giver Svar paa denne Deres sidste Henvendelse, har Vi et eneste Spørgsmaal at fremsætte: Er det Eidsvoldsgrundloven i ét og alt, som bliver det norske Riges Konstitution?

Baron v. Platen. Ja, Deres Majestæt. I Indhold og Grundprinciper. Kun med de faa Ændringer, som ere nødvendige for Tillempning af Unionen.

Kongen. Lover Hans svenske Majestæt at regjere det norske Folk som en med Sverige ligestillet, fri og uafhængig Nation?

Baron v. Platen. Grundlovsudkastet, som Hans svenske Majestæt har at beedige, indeholder Erklæringer herom, og saavidt jeg kjender de Principer og den Fuldmagt, Kommissarierne har, kan jeg forsikre, at det overrakte Grundlovsudkast er at betragte som den Grænse, der fra svensk Side ikke vil blive overtraadt.

Kongen. Vi kan altsaa reise i Forvisning om, at det, som nu er lovet, samvittighedsfuldt vil blive opfyldt? Svar paa Ære Herr Baron v. Platen; thi saasandt hjælpe mig Gud: vidste jeg, at der

vilde blive gjort nogen Ændring deri, da lagde jeg ikke Kronen ned men stillede mig i Spidsen for det norske Folk i en Kamp paa Liv og Død for Friheden!

Baron v. Platen. Det vilde være forfærdeligt, Deres Majestæt, om atter Krig skulde bryde ud mellem Broderfolkene; men Deres Majestæt kan reise tryg. Paa min Ære — hvad der er lovet, vil blive overholdt!

Kongen (aander op og reiser sig.) Nuvel. Saa skal der fra Vor Side blive gjort alt. Vi frasiger os idag Kronen.

Baron v. Platen (aander op.) Og naar reiser Deres Majestæt?

Kongen. Ogsaa idag.

Baron v. Platen (greben.) Jeg kan ikke andet end beundre Deres Majestæt og det Offer, Deres Majestæt bringer for de skandinaviske Folks Lykke!

Kongen (med lukkede Øine.) Det er mit Haab til Gud.

Baron v. Platen. Saa tillader Deres Majestæt, at jeg trækker mig tilbage og ønsker Deres Majestæt en lykkelig Reise tilbage til det Land, til hvis Throne Deres Majestæt har en uomtvistelig og uomtvistet Arveret. Maatte det i sin Tid falde i Deres Majestæts Lod der at udbrede den Lykke, som Deres Majestæt af saa godt et Hjerte har tiltænkt det norske Folk!

Kongen (i stærk bevægelse). Baron v. Platen. Jeg hører Norge til! Hele mit Liv har jeg ofret for dette Folk! Alle mine bedste Tanker og skjønneste Forsætter er nedlagt i Norges Jord. Naar jeg reiser herfra, da er min Saga tilende. Om mig vil intet mere høres i Historien!

Baron v. Platen. Ulykken har nedslaaet Deres Majestæts Sind. Man tør haabe, Lykken vil vende

tilbage. Jeg har den Ære at anbefale mig og gjentager mit underdanige Ønske om en god og lykkelig Reise for Deres Majestæt! (bukker gjentagende og gaar. Kongen vinker med sin Haand, aandsfraværende, sætter sig og støtter Hovedet i begge Hænder. Baron v. Platens Vogn ruller bort tilvenstre.)

Ragnhild (ind fra venstre og hen til Kongen, som sidder hensunken.) Er det da ingen Raad?!

Kongen. Nei Barn. Dette maa saa være? Nu er det forbi med vore Sange.

Ragnhild (vender sig bort.)

Kongen (med Haanden nedover hendes Haar, hvisker med fremmed Betoning).

Det var oppi Gudbrandsdali
langt, langt bortunde ei Lid;
der ligger ei gammal Stova —
der levd' eg mi Barndoms Tid —

*

Det var borti ville Skogi
op under dei glada Fjeld —

Ragnhild (brister i Graad).

Kongen (tager om hende — heftig). Tilgiv? Far vel! Hils Fjeldene fra mig!

Ragnhild. Did kommer jeg aldrig mer! (vender sig langsomt. Hoveddøren aabnes sagte. *Christie* træder ind. *Kongen* reiser sig; *Ragnhild* gaar hurtig ind tilvenstre.)

Christie. Jeg beder undskylde, Deres Majestæt, at jeg kommer uanmeldt; jeg fandt ingen Tjenere!

Kongen (samler sig). Storthingets Præsident er mig altid kjærkommen.

Christie. Det er ikke som Storthingets Præsident men som Normand jeg idag kommer for at sige Tak og Farvel?

Kongen. De hører saaledes ikke til dem, som har glemt!

Christie. Hvad Deres Majestæt har gjort for Norge, kan aldrig glemmes. Uden Dem var Landet nu en Provins.

Kongen. Grev Wedels Politik har seiret. Jeg magtede ikke at fuldføre det, jeg havde drømt for Norge.

Christie. Grev Wedels Politik maatte seire. Ingen Mand magter at gaa Historiens Lov forbi. Da jeg paa Folket og Deres Majestæts Vegne søgte Englands Støtte, fik jeg Afslag jeg, som Anker. Europa kjender os ikke, anerkjender os ikke. Og med Rette. Det forstaar jeg nu. Norge har endnu ingen Indsats gjort i alt det, som giver Krav paa Uafhængighed og Honneur mellem Folkene. Indtil saa er skeet, faar vi vente og takke Gud for det, som er opnaaet.

Kongen. De tror altsaa paa Foreningen?

Christie. Frivilligheden er en Grundbetingelse for enhver Forenings Lykke, Deres Majestæt. Men alligevel. Regjeres Folkene som fuldt jevnbyrdige Brødre, da tør den blive til varig Velsignelse for Norden. Hvis ikke, vil den før eller siden briste.

Kongen. Det er Uafhængigheden, Norge stunder efter.

Christie. Uafhængigheden, Deres Majestæt, er Blomsten paa Frihedens Træ, Guds høieste Belønning til Nationerne. For at opnaa den skal der ikke blot lides; der skal kjæmpes — og arbeides. Uafhængighedens dybeste Rødder er Folkekraften og Folkeviljen.

Kongen. Folket forstaar ikke. Man siger, jeg burde være falden i Spidsen for den norske Hær heller end at have indgaaet Forlig.

Christie. Det havde enhver Nordmand gjort. Men Deres Majestæt har vist et større Mod. De, en Fremmed, har ofret selv Deres Stolthed for Norges Sag. De har kjæmpet Norges Ligestillethed frem trods Misforstaaelse og Haan fra et helt Folk. Det Mod havde neppe Grev Wedel havt.

Kongen. Og alligevel hader Folket mig.

Christie. Folket gaar en tungere Gang end Enkeltmand, Deres Majestæt, og forstaar først senere. Plogen saarer; men det gror derefter. Deres Majestæt har været som Vaarveir over Norge med Sol og Regn. Et Land i Blomstring vil engang takke Dem!

Kongen (bevæget. Rækker ham Haanden.) Tak at De kom! Det blev som Lys paa min Færd ud i Høstnatten!

Christie. Naar reiser Deres Majestæt?

Kongen. Idag!

Christie. Alt idag!

Kongen. Jeg var en Fremmed! Jeg har forgrebet mig paa helligste Ting! Aa Gud! Er da Kjærlighed en Forbrydelse!

Christie (greben). Den kan saa blive. Men her var en Undskyldning. Norges Kongeæt var slettet ud og ved Folkets egen Skyld — det maa vi Nordmænd med Skam og Blusel bekjende. Saa maatte det gaa, som det gik —

Kaptein Falsen (ind). Deputationen Deres Majestæt!

(Man hører stor Larm af Toget, som nærmer sig, eskorteret af ridende Jægere.)

Kongen. Jeg er beredt.

Kaptein Falsen (ud, fulgt af Christie).

Deputationen (fylder Baggrunden og stiger ud. Falsen sees at gaa dem imøde. Begge Døre slaaes op. Baggrundens Landskab er i Skumring. Mellem Deputationen sees Treschow,

Hegermann m. fl. Modtagelsesværelset fyldes; Dørene og Trappen giver Rum for de sidst ankommende).

Kongen (rolig). Nordmænd! Medlemmer af det frie Norges første overordentlige Storthing!

Ikkun til Folkets Held har jeg villet bære Norges Krone. Rigets nuværende Tilstand, Europas forenede Villie imod Norge og Følelsen af, at de Midler, som levnedes os til at forfegte Norges Uafhængighed, ikke er tilstrækkelige for mine redelige Hensigter samt mit ved Vaabenstilstanden afgivne Løfte bevæger mig til at nedlægge Norges Krone uden Forbehold i Folkets Hænder for mig og mit Afkom. (Bevæget.) Jeg løser altsaa det norske Folk fra dets Troskabsed til mig, og hvor smerteligt det end maa være mig at forlade et Folk, som jeg elsker (bryder af) og som har givet mig saa uforglemmelige Prøver paa sin Hengivenhed (bryder atter af) saa bringer jeg dog dette Offer for at bevare Riget fra Ødelæggelse.

Den nye Arving til Norges Throne faar et helligt Kald, som han bedre end jeg kan opfylde. Ubunden af sin Fortid, opdragen under Friheds-kampens Banner vil han ikke kunne hvile, før han har bragt denne Folkefrihedens, Folkelighedens og Folkebroderskabets Tanke, for hvilken ogsaa jeg har sat min bedste Manddom ind, frem til fuld Virkelighed. Men naar Folket nu samles til Fest og Jubelen over det nye Haab, som er vakt, stiger over Staden og synger over Fjorden hid til Kongsgaarden, send da ogsaa ham en Tanke, som nu i Mulm og Mørke forlader det, han havde viet sit Liv, men ikke fik fuldføre.

Og nu, kjære norske Mænd! Bring Hilsen til Folket, hver til Eders By eller Bygd! Sig, at jeg elsker det og aldrig kan glemme det! Sig, at dette Land vil Gud bevare! Far vel, og Tak for alt! Min officielle Thronfrasigelse vil mit Statsraad

overlevere. (Kongen støtter sig et Øieblik til Falsen, men staar atter høi og som forklaret. Der er stor Bevægelse.)

Treschow. (Deputationens Formand blek frem. Han magter ikke, vakler og bliver støttet af de nærmeste. Saa tager han sig sammen men taler med lav Røst.) Deres Majestæt! Paa Deputationens Vegne bevidner jeg Deres Majestæt Storthingets hele Erkjendtlighed for de store Prøver, Deres Majestæt har givet det norske Folk paa Deres allerhøieste Kjærlighed. Gud gjengjælde Deres Majestæt! (Lægger Haanden over sine Øine og vender sig bort. Der er stor Bevægelse. Nogle skjuler sit Ansigt; andre kjæmper trodsigt for at bevare sin Ro. Saa trækker Deputationen sig langsomt tilbage, hver Mand seende efter Kongen, som alvorlig og rolig hilser. Deputationen høres derpaa at kjøre bort. Dørene lukkes af Tjenere. Christie og Adler staar ventende.)

Kongen (aander op). Fri! Alene! Ganske alene. Falsen! Meld, at jeg vil fare. Mørket falder paa.

Kaptein Falsen (betagen). Alt er beredt, Deres Majestæt. Kutteren venter.

Kongen (ser sig om som for at tage Farvel med alt. Hans Ansigt er lyst og forklaret. Han gaar langsomt hen til de to. Følget viser sig derude). Farvel Christie! (rækker ham Haanden).

Christie. Farvel, Deres Majestæt.

Kongen. Farvel Adler og Tak! (rækker Adler Haanden).

Lektor Adler. Farvel, Deres Majestæt!

Ragnhild (staar i den aabne Dør tilvenstre. Hun faar Kongens Blik. Skjuler sit Ansigt i sine Hænder).

Kongen (gaar Hoveddøren ud, støttet til Falsens Arm. Følget slutter sig til. Begge Fløidøre er nu aabnet; Tjenere med Fakler langs Veien. Fjernt fornemmes Akershus og Staden. Christie og Adler stirrer efter Kongen. Idet denne passerer Trægrupperne, saa hans Silhouet staar mod Kveldshimlen, synges fra Fjorden af forbiroende Baade Folkehymnen:

Norge!
Du hvem vi Troskab har svoret,
fold Du kun Banneret ud!
Norge!
Aldrig har Normannaordet
sveget sit Land og sin Gud!
For dine Krav
Livet vi gav —
Norge, vor Vugge, vor Grav!

Idet Kongen hører Sangen, farer han sammen, vender sig, ser langt paa Christie og Adler og gaar videre, støttet til Falsens Arm. Sangen vedvarer og blir altid fjernere under det kommende.)

Ragnhild (frem, fortvilet). Jeg synes, Kongen døde! (styrter iknæ).

Lektor Adler (efter Taushed). Hun har Ret. Kongen døde.

Christie. Men hans Gjerning lever. Hører I ikke det! (peger mod Fjorden).

Lektor Adler (bevæget). Det blev alligevel ikke det, som Norge efter Fire Hundred Aars Troskab og Lidelse havde fortjent!

Christie. Det blev det. Men med Folket vil Friheden vokse og slaa ud i fuld Blomst tilslut. Vær tryg paa det. Ingen Magt i Verden stanser et frit Folk paa dets Gang mod Frihed!

(Teppet falder.)

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PT
8834
C4
1905

Bull, Jacob Breda
Christian Frederik, Norges Konge

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 13 05 04 05 015 4